

Nr. 18

RAPPORT

Sigurd Høst

AVISÅRET 2010

Forfatter	Sigurd Høst
Utgiver	Høgskulen i Volda
År	2011
Serie	Rapport
ISBN	978-82-7661-301-8
ISSN	1891-5981
Sats	Forfatter
Distribusjon	http://www.hivolda.no/rapport

Sigurd Høst er professor II ved Avdeling for mediefag ved Høgskulen i Volda.

© Forfatter/Høgskulen i Volda

Forskriftene i åndsverkloven gjelder for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller fremstille eksemplar til privat bruk. Uten særskilt avtale med forfatter/Høgskulen i Volda er all annen eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt så langt det har hjemmel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavere til åndsverk.

Rapport / Høgskulen i Volda og Møreforskning Volda

Vitenskaplige og andre faglige arbeid på høyere nivå enn notat. Både forfatter og institusjon er faglig ansvarlige for publikasjonen. Arbeidene kan være rapporter fra prosjekt/oppdragsvirksomhet eller rent teoretiske arbeid av et visst omfang. Rapportene må være godt gjennomarbeidet med hensyn til innhold, struktur og språk og inneholde referanser. Rapportene skal være godkjent av enten dekan eller prosjektleder eller annen fagperson de har utpekt, og FoU-leder ved HVO. Kvalitetssikringen skal utføres av en annen enn forfatter.

Forord

Denne rapporten er den sekstende i serien Avisåret. Serien begynte med 1994, og har dekket alle år unntatt 2002. Da ble det i stedet laget en forenklet versjon – Avistabeller 2002.

Dokumentasjon av opplagsutviklingen og endringer i avismønsteret (dvs. nyetablering og avisdød) har hele tiden vært den sentrale delen av rapportene. Vinklingen har imidlertid endret seg over tid. De første årene var jeg mest opptatt av utviklingen for enkeltaviser. Nå er oppmerksomheten i stedet rettet mot langsiktige trender – både utviklingen for forskjellige kategorier av aviser og de overordnede spørsmålene som gjelder avismediets og avisjournalistikkens fremtid.

Rapportene har også dekket mange andre temaer som gjelder avisenes situasjon. Pressestøtte, eierforhold, gratisaviser og avisenes nyhetssider på Internett er noen eksempler. Slike temaer er dekket både i kommentardelen og tabellene. Nytt i denne rapporten er både en samlet oversikt over hvordan avisenes nyhetstilbud på Internett har utviklet seg fra 1996 til i dag, og en beskrivelse av avisenes bruk av video på nettsidene i 2006/2007 og 2010/2011. Hvilke tabeller som har vært med i de forskjellige rapportene, er vist i innledningen til tabelldelen.

Hensikten med rapportene er at de skal dekke alle norske aviser, også de som ikke er medlemmer av Mediebedriftenes Landsforening (MBL) eller Landslaget for Lokalaviser (LLA). Hvilken avisdefinisjon jeg bruker og hvordan den er anvendt i praksis, er nærmere forklart i innledningen til tabelldelen og i rapporten *Hva er en avis? Avisbegrepet fra Hellerudkomitéen til Se og Hør* (IJ-rapport 3/2004). Min avisdefinisjon er svært lik den som Medietilsynet bruker ved sin beregning av eierkonsentrasjon. Den viktigste årsaken til at totaltall kan være forskjellige, er at vi har forskjellige praksis for hvordan nystartede og nedlagte aviser skal registreres.

Det viktigste grunnlaget for statistikken er opplysninger fra MBL, LLA og Medietilsynet. Noen opplysninger kommer også fra den enkelte avis. Takk til alle for den hjelpen jeg har fått gjennom mange år.

Oslo/Volda, 28. april 2011

Sigurd Høst

Innhold

Oppsummering og nøkkeltall.....	5
Langsiktige trender	6
Lyspunkter og skuffelser.....	7
Løssalg av abonnementsaviser.....	11
Aviser og utgiversteder	13
Avisenes nyhetssider på Internett.....	15
Video på avisenes nettsider.....	28
Avisjournalistikkens fremtid.....	34
Vedlegg: Tabeller over avisutvikling.....	37

Oppsummering og nøkkeltall

På samme måte som i 2009, var det utviklingen på annonsemarkedet som betydde mest for avisene i 2010. Den gangen opplevde avisene en dramatisk nedgang i annonseinntektene, med 20 prosent mindre enn i 2008 og 23 prosent mindre enn i toppåret 2007. Nå har trenden snudd. De samlede annonseinntektene øker, og selv om økningen har vært sterkest for Internett har det også vært en viss vekst i avisannonseringen. Pessimismen fra 2008/2009 er således avløst av en forsiktig optimisme.

For avisbransjen har Internett lenge vært en kilde til usikkerhet, og de siste årene har utviklingen på annonsemarkedet bidratt til å forsterke usikkerheten. Den offentlige pressepolitikken ligger heller ikke fast. Mens tidligere dagspresseutvalg bare vurderte pressestøtten, skulle det Mediestøtteutvalget som ble oppnevnt 19. oktober 2009 utrede en generell mediestøtte og dessuten se nærmere på avisenes momsfratak. Konklusjonene fra utvalget ville således få stor betydning for alle landets aviser. Innstillingen var ferdig 16. desember 2010, og viste at utvalget var delt på midten. Det betyr at usikkerheten fortsetter.

Som om ikke dette var nok – 2010 var også det året da Apple lanserte nettbrettet iPad. iPad kom i normalt salg i Norge 30. november 2010, men mange hadde handlet i utlandet før det. Store deler av mediebransjen oppfattet iPad som en mulighet til å ta betalt for redaksjonelt innhold. De første norske avisene lanserte sine iPad-løsninger rett før årsskiftet, så den reelle testen av den nye publikasjonskanalen begynner ikke før i 2011. Når dette skrives i april 2011, er det fremdeles ingen norske aviser som tar betalt for iPad-utgaven.

Siden 2010 var et år med mye usikkerhet, er det verdt å merke seg at avismønsteret var svært stabilt. Det har ikke vært noen tilfeller av vanlig avisdød, men en liten ukeavis (Bygdaposten for Hjelmeland) er slått sammen med en todagersavis fra samme område. To nye avisprosjekter (Bremanger Budstikke og iBalsfjord) som ble lansert høsten 2009, har vært vanlige betalte aviser i 2010. Dette er alt. Endringene betyr at antall aviser økte fra 225 ved forrige årsskifte til 226 ved utgangen av 2010, mens tallet på utgiversteder økte fra 185 til 186.

Opplaget fortsetter derimot å falle. For 2010 var det samlede opplaget 2 572 000. Dette er 88 000 (3,3 prosent) mindre enn året før. 2010 er det ellefte året på rad med nedgang, og samlet nedgang siden 1998 er 19 prosent. De fem dårligste årene har vært 2009 (-3,7 prosent), 2010 (-3,3), 2008 (-2,8), 2006 (-2,4) og 2005 (-2,3). Selv om 2007 var et lite lyspunkt med minus 0,8 prosent, er hovedtendensen at nedgangen er forsterket de siste årene.

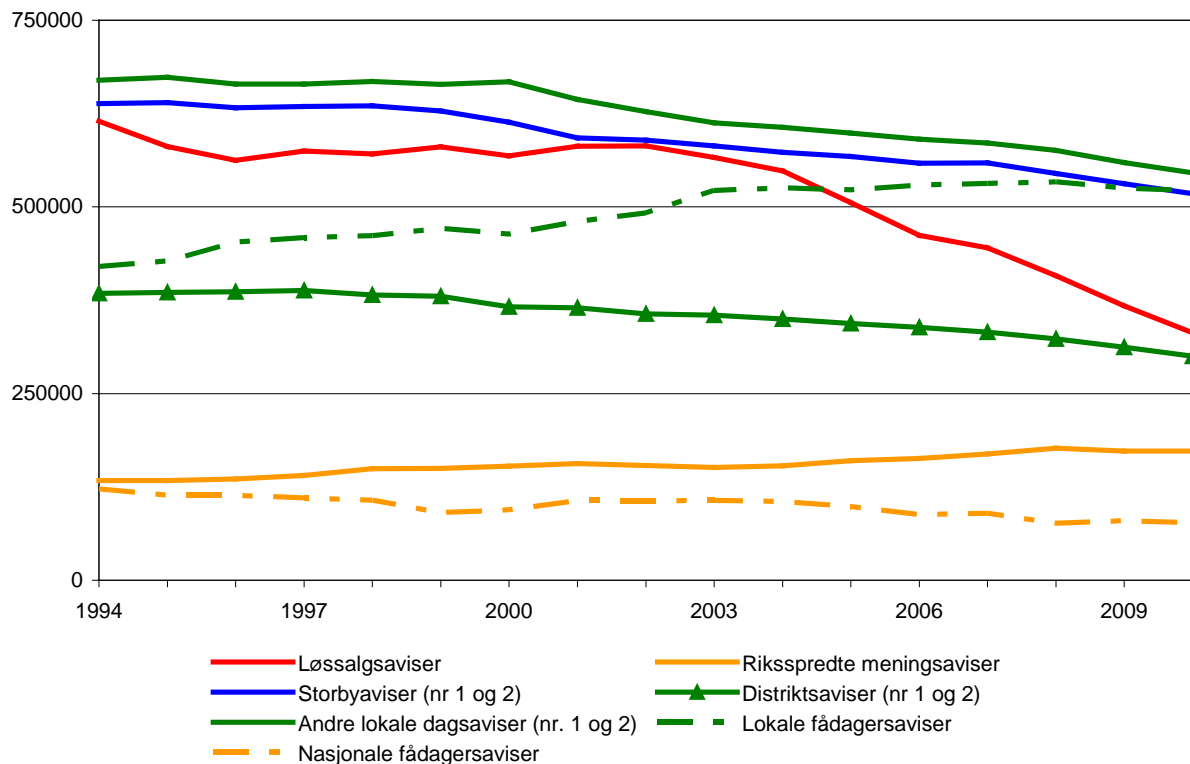
For syvende år på rad var det løssalgsavisene som gikk mest tilbake. VG og Dagbladet hadde en samlet nedgang i 2010 på 36 204 (9,8 prosent). Aften (Aftenposten) var den tredje store taperen, med minus 6 554 (5,9 prosent). VG, Dagbladet og Aften sto til sammen for nesten halvparten av den samlede nedgangen. Dagsaviser med en lokal forankring, det som er kalt storbyaviser og lokale dagsaviser i tabellene, hadde en samlet tilbakegang på 39 000 (2,8 prosent). De lokale fådagersavisene har klart seg mye bedre, og hadde nesten samme opplag som året før.

Langsiktige trender

Mediebedriftenes Landsforening (MBL) presenterer avisenes opplagstall på en pressekonferanse i midten av februar. Tidligere var det kåringen av opplagsvinnerne som fikk størst oppmerksomhet på disse konferansene. Nå dreier det seg hovedsakelig om langsiktige trender. Det gjelder både opplagsutviklingen og utviklingen av avisenes lesertall. Denne gangen viste de lesertallene som TNS Gallup la frem på konferansen, at avislesingen hadde gått sterkere tilbake enn det betalte opplaget. Dette er en ny tendens.

Av den offentlige diskusjonen om ”papiravisens fremtid” er det lett å få et inntrykk av at alle aviser er inne i den samme nedgangsprosessen. Opplagstallene viser tydelig at dette ikke er tilfelle. Løssalgsavisene VG og Dagbladet har sin spesielle utvikling, de abonnerte dagsavisene med en lokal forankring (dvs. storbyavisene og lokale dagsaviser) har en annen, og de lokale fådagersavisene har en tredje. For de nasjonale nisjeavisene er bildet enda mer variert, her ser det ut til at hver enkelt avis følger sin egen trend.

Figur 1. Opplagsutvikling for forskjellige grupper av aviser, 1994–2010

Hvordan utviklingen i 2010 har vært for de forskjellige gruppene av aviser, er vist i figur 1 nedenfor og i tabell 3 bak i rapporten. Figuren viser opplagsutviklingen etter 1994 for syv grupper av aviser. 1994 er brukt som startår fordi samlet opplag var aller høyest dette året. Inndelingen av aviser bygger på den som er brukt i tabellvedlegget, men med noen viktige forskjeller. Nr. 1- og nr. 2-avisene fra samme type utgiversted er slått sammen, det samme er de to gruppene av lokale fådagersaviser (ukeaviser og to- eller tredagersaviser). Til gjengjeld er det innført et nytt skille mellom små og store lokale dagsaviser. Gruppen av store lokale dagsaviser består av elleve aviser – ni nr. 1- eller aleneaviser og to nr. 2-aviser. I figuren er disse avisene kalt distriktsaviser.

Det viktigste inntrykket av figuren er kontinuitet. 2010 representerer ikke noe trendbrudd, men utviklingen for alle grupper av aviser ligner på den vi har hatt de siste årene. Det tydeligste vendepunktet i perioden er 2004–2005, da nedgangen for løssalgsavisene begynte for alvor. Etter noe som kunne se ut som en utflating i 2007, har nedgangen fortsatt med full styrke i 2008, 2009 og 2010. Det har også vært noen mindre endringer av trender i 2008 og 2009.

De tre gruppene storbyaviser, distriktsaviser og vanlige lokale dagsaviser, det vi kan kalle dagsaviser med en lokal forankring, har hatt en jevn, nesten rettlinjet nedgang i hele perioden fra 1998 til 2010. Nedgangen fra 2008 og fremover har riktignok vært litt sterkere enn gjennomsnittet for de foregående årene. Storbyaviser (nr. 1 og nr. 2) har gått tilbake med 2,5 prosent i 2010 (jf. tabell 3 i vedlegget), distriktsaviser (nr. 1 og nr. 2) med 3,8 prosent og vanlige lokale dagsaviser med 2,5 prosent.

Både de lokale fådagersavisene og de riksspredte meningsavisene har hatt en mye bedre utvikling. De lokale fådagersavisene vokste mye rett etter 1994 og fra 2000 til 2003. Nå er veksten for denne gruppen erstattet med en stagnasjon som ligner på den som de lokale dagsavisene hadde gjennom 1990-tallet. Den jevne veksten som gruppen av riksspredte meningsaviser hadde frem til 2008, er også avløst av stagnasjon.

Lyspunkter og skuffelser

Utviklingen i opplagstallene er dominert av de generelle, langsiktige tendensene. Samtidig ser vi at det er aviser som skiller seg ut ved at de har gjort det bedre eller dårligere enn forventet. Det som er lettest å registrere, er sterk opplagsøkning eller -nedgang. Men små utslag kan også være interessante, særlig når de viser at en avis har gjort det godt.

Hvordan utviklingen har vært for de største avisene og avisene i de største byene, er vist i teksttabell A. Av de 20 avisene i tabellen var det bare to som gikk frem. Det var Klassekampen og Dagens Næringsliv. Ved MBLs kåring av årets opplagsvinner kom de på de to første plassene. Klassekampen gikk ikke bare frem, den satte også ny opplagsrekord. Den er derfor uthevet i tabellen. For Klassekampen var 2010 det ellefte året på rad med økning.

Fremgangen for Klassekampen viser at den dekker et behov for seriøs nyhets- og kommentarjournalistikk. Den sterke veksten for ukeavisene Morgenbladet (pluss 830, 3,6 prosent) og Dag og Tid (pluss 807, 10,7 prosent) er en del av den samme tendensen. Ukeavisen Ledelse, som gikk mye frem i 2009, mistet derimot mesteparten av sine nye kjøpere i 2010.

Tabell A. Opplagsutvikling for utvalgte aviser

	Utgiversted	Opplag 2010	Endring fra 2009		Toppår (etter 1969)	Opplag 2010, pst. av toppår
			Opplag	Prosent		
<i>12 største aviser</i>						
Aftenposten Morgen	Oslo	239 831	-3 357	-1,4	1998	83
VG – Verdens Gang	Oslo	233 295	-29 079	-11,1	2002	60
(Aftenposten) Aften	Oslo	105 012	-6 554	-5,9	1996	53
Dagbladet	Oslo	98 130	-7 125	-6,8	1994	43
Bergens Tidende	Bergen	82 432	-654	-0,8	1987	82
Dagens Næringsliv	Oslo	80 559	931	1,2	2008	97
Adresseavisen	Trondheim	73 434	-2 401	-3,2	1997	79
Stavanger Aftenblad	Stavanger	63 988	-1 310	-2,0	1999	87
Fædrelandsvennen	Kr.sand	37 934	-1 520	-3,9	1995	80
Drammens Tidende	Drammen	36 106	-1 569	-4,2	2001	73
Romerikes Blad	Lillestrøm	33 364	-2 497	-7,0	1997	79
Sunnmørsposten	Ålesund	30 730	-1 195	-3,7	1988	77
<i>Andre storbyaviser</i>						
Dagsavisen	Oslo	26 019	-2 318	-8,2	1971	35
Finansavisen	Oslo	25 556	-264	-1,0	2009	99
Vårt Land	Oslo	24 781	-776	-3,0	1997	82
Bergensavisen	Bergen	22 452	-2 726	-10,8	2004	70
Klassekampen	Oslo	14 390	1 125	8,5	2010	100
Nationen	Oslo	13 642	-972	-6,0	1991	59
DagenMagazinet ¹⁾	Bergen	9 946	-300	-2,9	1991	80
Rogalands Avis	Stavanger	9 543	-767	-7,4	1979	42

1) Dagsavisen Dagen og tredagersavisen Magazinet fusjonerte i 2008. Den nye avisen DagenMagazinet hadde lavere opplag i 2010 enn Dagen hadde i 1991.

Andre daglige nisjeaviser gjorde det ikke like godt som Klassekampen og Dagens Næringsliv. Både Nationen og de to kristne avisene Vårt Land og DagenMagazinet gikk ganske mye tilbake, men også Finansavisen måtte registrere en liten svekkelse. Siden Klassekampen økte mens Nationen gikk tilbake, er Klassekampen nå blitt størst av de to. Hvem skulle trodd det for femten år siden, da Klassekampen var inne i en av sine mange politiske og økonomiske kriser?

For storbyavisene og de vanlige lokale dagsavisene må en tilbakegang på mindre enn to prosent regnes som tilfredsstillende. I 2010 klarte både Aftenposten og Bergens Tidende å holde seg innenfor denne grensen. Begge avisene har satset mye på sine papirutgaver de siste årene, og opplagstallene for 2010 tyder på at dette er en meningsfull strategi.

For Aftenpostens vedkommende betyr den moderate tilbakegangen at den har gjenerobret rollen som Norges største avis. Dette er en posisjon som VG har hatt helt siden 1981. Selv om Aftenposten og VG opererer på helt forskjellige markeder, har tronskiftet likevel en stor symbolsk betydning.

Adresseavisen, Fædrelandsvennen, Drammens Tidende, Romerikes Blad og Sunnmørsposten har klart seg mye dårligere. Fallet var aller størst for Romerikes Blad. I 2004 og 2005 ble Romerikes Blad trukket frem som eksempel på en stor lokal dagsavis som hadde klart å snu en negativ opplagsutvikling, og mange prøvde å lære av det den hadde gjort. De to siste årene har imidlertid vært svært dårlige, med minus 4,8 prosent i 2009 og minus 7,0 prosent i 2010. Romerikes Blad la ned sin søndagsutgave i 2009, uten å sette ned abonnementsprisen. Den la også ned lokal-TV stasjonen TV Romerike. Begge deler kan nok ha skapt en viss misnøye blant leserne.

Tre aviser som har hatt en urovekkende tilbakegang i 2010, er Dagsavisen (-8,2 prosent), Bergensavisen (-10,8 prosent) og Rogalands Avis (-7,4 prosent), dvs. de tre nr. 2-avisene i store byer. Dette er sårbare aviser som ikke kan klare en tilsvarende tilbakegang i mange år fremover. Det gjør ikke situasjonen bedre at deres lokale konkurrenter Aftenposten, Bergens Tidende og Stavanger Aftenblad klarte seg ganske godt i 2010.

Av de 226 avisene som kom ut i 2010, var det 222 som hadde godkjente og sammenlignbare opplagstall for 2009. Av dem var det 65 som gikk frem (29 prosent) og 157 som gikk tilbake. Dette er omtrent samme forhold mellom frem- og tilbakegang som året før. 32 aviser satte ny opplagsrekord.

Tabell B. Endringer i opplag fra 2009 til 2010 for forskjellige grupper av aviser

	Antall aviser	Tall for 2008 og 2009	Antall med økning ²⁾	Pst. med økning ³⁾	Opplagsrekord ²⁾
Løssalgsaviser	2	2	0 (0)	0	0 (0)
Storbyaviser ¹⁾ (nr. 1 og nr. 2)	7	7	0 (0)	0	0 (0)
Riksspredte meningsb. aviser	8	8	4 (3)	50	2 (2)
Lokale dagsaviser (nr. 1 og 2)	58	58	2 (4)	3	1 (1)
Lokale 2-3 dagersaviser	81	80	21 (26)	26	9 (11)
Lokale ukeaviser	62	59	34 (27)	58	18 (18)
Nasjonale fådagersaviser	7	7	4 (5)	57	2 (3)
Alle avistyper	226	222	65 (65)	29	32 (35)

1) Uten Aften.

2) Tall i parentes gjelder 2009.

3) Gjelder aviser med sammenlignbare tall for 2009 og 2010.

Av de 157 avisene som gikk tilbake, var det 63 som hadde en tilbakegang på mindre enn 10 prosent. En slik nedgang er absolutt til å leve med. 70 gikk tilbake med mellom 2,0 og 4,9 prosent, en mer urovekkende utvikling, og 24 gikk tilbake med fem prosent eller mer. Den siste gruppen består av åtte av avisene fra tabell A sammen med Nordlys, Lofotposten og

noen andre dagsaviser fra Nord-Norge, noen lokale fådagersaviser og noen nasjonale fådagersaviser. Aller verst har utviklingen vært for Ny Tid, som mistet en fjerdepart av opplaget i 2010. Avisen har vært gjennom flere skifter av eier og redaktør de siste årene, så noe annet var vel ikke å vente.

De lokale fådagersavisene har hatt en bedre opplagsutvikling enn gjennomsnittet. Det er derfor ikke overraskende at 55 av de 65 avisene som gikk frem i 2010, var lokale fådagersaviser. Åtte var nisjeaviser (daglige eller fådagers), og bare to var lokale dagsaviser.

De lokale dagsavisene som gikk frem var Gjengangeren i Horten (pluss 204, 3,2 prosent) og Moss Avis (pluss én). Gjengangeren satte også ny opplagsrekord, slik den også gjorde i 2008 og 2009. Gjengangeren er utvilsomt blitt en bedre avis de siste årene, men noe av fremgangen skyldes også at utgangspunktet var nokså dårlig. Utviklingen for Gjengangeren er nærmere omtalt i forrige utgave av Avisåret.

Blant de lokale fådagersavisene går det et viktig skille mellom nykommerne og de gamle, etablerte avisene. For lokalaviser som er startet i løpet av de siste årene, er opplagsvekst og opplagsrekorder en nødvendig del av etableringsprosessen. Derfor er det større grunn til å merke seg de etablerte fådagersavisene som har gått frem. Av de 117 lokale fådagersavisene som var etablert før 2000 og hadde sammenlignbare opplagstall for 2009 og 2010, var det 38 som hadde opplagsøkning i 2010. 12 av dem satte ny opplagsrekord. Noen har utvilsomt hatt samme type vekst som Gjengangeren, dvs. de har hatt et utgangspunkt som egentlig var for lavt. Andre har stått sterkt på forhånd, og likevel klart å vokse gjennom systematisk arbeid med produktutvikling og salg.

Fra 2006 til 2009 er det startet 12 lokale ukeaviser som fremdeles er i drift. Utviklingen for disse avisene har vært nokså forskjellig. Noen har allerede fått en solid posisjon i den eller de kommunene de dekker. De beste eksemplene er Åmliavisa (ny 2008) og Lokalavisa Verran Namdalseid (2009). Andre har fått en treg start, og har fremdeles langt frem før de når en tilfredsstillende husstandsdekning. Det gjelder spesielt for Arendals Tidende (2006), men også Vestby Avis (2006), Ås Avis (2006) og Solungavisa (2008). Felles for de fire siste avisene er at de dekker områder med en stor befolkning (rundt 15 000 for Vestby, Ås og de tre kommunene i Solør, litt over 40 000 i Arendal). Derfor har de vanskelig for å oppnå den samme nærheten til lokalsamfunnet som aviser med et mindre og mer oversiktlig dekningsområde.

Fire av de nye avisene (Våganavisa fra 2006, Varangeren fra 2007 og Framtia og Sortlandsavisa fra 2008) dekker mellomstore kommuner som allerede er utgiversteder for en liten eller mellomstor avis. Dette er en vanskelig konkurransesituasjon. Likevel har disse fire avisene fått et bedre gjennomslag lokalt enn Vestby Avis, Ås Avis og Solungavisa – imponerende.

Løssalg av abonnementsaviser

I 2008 hadde abonnementsavisene et samlet opplag på 2 355 000. Omtrent 180 000, dvs. litt under åtte prosent av totalen, kom fra løssalg. I 2009 var løssalget for abonnementsavisene sunket til 160 000, og i 2010 var det 145 000. Dette er en nedgang på 20 000 (elleve prosent) fra 2008 til 2009, og 15 000 (ti prosent) fra 2009 til 2010. Som Helge Holbæk-Hanssen i MBL viste da han presenterte avisenes opplagstall i februar, er dette en ny trend. Løssalget for 111 sammenliknbare abonnementsaviser sank med omtrent 20 prosent fra 1990 til 1995, men deretter var det tilnærmet stabilt helt frem til 2007.

Betydningen av løssalget varierer mye fra avis til avis. Noen har praktisk talt ikke løssalg, eller et løssalg som betyr svært lite for det samlede opplaget. I 2008 var det omtrent en tredjepart av abonnementsavisene som solgte mindre enn fem prosent av opplaget i løssalg. For disse avisene kan markedsføringsverdien være like viktig som inntektene. Selv om de bare selger 20–50 eksemplarer per utgave, betyr løssalget at de er til stede i avisstativene i sitt område og minner folk om at de eksisterer. Av de 226 avisene som kom ut i 2010, var det bare fem som ikke oppga noe løssalg: nisjeavisen Nationen, lettlestavisen Klar Tale og de tre lokale fådagersavisene Hordaland Folkeblad (Norheimsund), Bremanger Budstikke og Synste Møre (Vanylven på Sunnmøre).

På den andre siden av skalaen kommer abonnementsaviser som selger ti prosent eller mer av opplaget i løssalg. I 2008 gjaldt det 52 aviser. Halvparten av dem kom fra Nord-Norge, der det fremdeles er en sterk tradisjon for å kjøpe lokalavisen i løssalg. Andre aviser med en høy løssalgandel var spesialaviser som Dagens Næringsliv, Finansavisen, Morgenbladet og Ny Tid, og nr. 2-avisene Bergensavisen og Rogalands Avis.

Tabell C. Løssalg av abonnementsaviser, 2008 til 2010. 1000 eksemplarer

	Abonnement			Løssalg			Pst 2008-2010		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	Abon.	Løs-salg	Sum
Storbyaviser	436	432	428	41	36	32	-1,9	-21,2	-3,6
Nr.2-aviser store byer	54	52	49	14	12	9	-8,3	-38,3	-14,6
Riksspr. meningsaviser	148	147	148	28	26	25	-0,6	-10,1	-2,1
Lok. dagsaviser, ledende	821	801	780	46	39	35	-4,9	-24,9	-6,0
Lokale dagsaviser, nr. 2	29	28	28	3	3	3	-2,9	-25,7	-5,3
Lokale 2-3 dagers	373	369	366	25	24	22	-1,8	-13,3	-2,6
Lokale ukeaviser	123	119	122	13	12	12	-0,6	-4,8	-1,0
Nasjonale fådagers	68	72	71	8	7	7	3,6	-16,5	1,5
Aften	123	111	104	2	1	1	-15,3	-58,0	-15,9
Alle abonnementsaviser	2 175	2 132	2 096	180	160	145	-3,6	-19,7	-4,9

Den prosentvise nedgangen i løssalg fra 2008 til 2010 har vært sterkest for nr. 2-avisene i de største byene, og for Aften (tabell C). I den første gruppen er det særlig Bergensavisen som

trekker ned. Bergensavisen har tradisjonelt solgt omtrent 40 prosent av opplaget i løssalg. I 2005 utgjorde løssalget 13 658 av et samlet opplag på 30 319, dvs. 43 prosent. Etter dette er løssalget mer enn halvert, til 6 385 i 2010. For Bergensavisen er nedgangen i løssalget den viktigste årsaken til at opplaget har falt så mye de siste årene.

De avisene som har mistet en mindre del av løssalget enn gjennomsnittet, er de lokale ukeavisene (minus 5 prosent fra 2008 til 2010), de lokale to- og tredagersavisene (minus 13 prosent) og de riksspredte meningsavisene (minus 10 prosent). Den siste gruppen er dominert av næringslivsavisene Dagens Næringsliv og Finansavisen som begge selger omtrent 20 prosent av opplaget i løssalg.

Hensikten med å skille mellom endringer i abonnement og endringer i løssalg slik det er gjort i den høyre delen av tabell C, er å vise at den nedgangen som abonnementsavisene har hatt de siste to årene egentlig er to forskjellige prosesser. På den ene siden en langsiktig nedgang i abonnement, på den andre siden en dramatisk nedgang i løssalget. Siden løssalget bare utgjør en liten del av samlet opplag for det store flertall av abonnementsaviser, er den sterke nedgangen i løssalget ikke noen trussel mot deres eksistens. Det er dessuten en utvikling som ikke kan fortsette med samme tempo særlig lenge.

Nedgangen i løssalget har ganske sikkert flere årsaker, men det er ingen tvil om at prispolitikken betyr svært mye. I ”gamle dager”, dvs. 1980-tallet og tidligere, var det VG som fastsatte prisnivået for løssalg. Den prisen som VG brukte, følte Dagbladet seg nødt til å følge. Svært få våget å ta mer enn de to, og de fleste kostet mindre. Det gjaldt særlig de små og mellomstore lokalavisene, både dagsaviser og fådagersaviser.

Etter hvert er dette mønsteret nærmest snudd på hodet. VG og Dagbladet økte prisen på hverdager fra åtte til ni kroner sommeren 1999, etter mange år med stabilitet. Da kostet allerede et flertall av abonnementsavisene ti kroner i løssalg (se omtalen i forrige utgave av Avisåret). Senere har prispapet mellom løssalgsavisene og abonnementsavisene bare økt. De fleste abonnementsavisene koster nå 15 eller 20 kroner i løssalg, og noen koster enda mer. VG nøyde seg derimot med 10 kroner på vanlige hverdager frem til sommeren 2008, og koster nå 12 kroner.

Tabell D. Gjennomsnittlig løssalgpris for abonnementsaviser, 1999 til 2010

	1999	2005	2008	2009	2010
Storbyaviser (nr. 1 og 2)	9	12	13	17	19
Lokale dagsaviser (nr. 1 og 2)	10	13	14	17	19
Lokale to- og tredagersaviser	9	12	14	15	17
Lokale ukeaviser	11	15	17	18	19
Dagbladet på hverdager	8	10	10	10	15
VG på hverdager	8	10	10	11	12

Selv om det er mange år siden de første abonnementsavisene begynte å ta en høyere løssalgpris enn VG og Dagbladet, har utviklingen skutt fart de siste årene. Dette går tydelig frem av tabell D, som viser den gjennomsnittlige løssalgprisen for forskjellige grupper av abonnementsaviser i 1999, 2005, 2008 og 2010. Prisopplysningene er hentet fra Aviskatalogen til MBL og Nærpressesekatalogen til LLA, og gjelder begynnelsen av året. Prisen for VG og Dagbladet på hverdager er tatt med som sammenligning.

Frem til og med 2008 er det tydelig at de lokale ukeavisene ledet an i prisutviklingen. Da kostet VG og Dagbladet fremdeles 10 kroner i løssalg på vanlige hverdager, mens omtrent en tredjedel av ukeavisene kostet 20 kroner eller mer. De fleste andre kostet 15, og bare én nøyde seg med en tier. Gjennomsnittet ble derfor så høyt som 17 kroner. Deretter har storbyavisene og de vanlige lokale dagsavisene kommet etter. I disse gruppene økte gjennomsnittet fra 13 eller 14 kroner vinteren 2008 til 19 kroner vinteren 2010. Løssalget for de lokale dagsavisene gikk markert tilbake i 2009, jf. opplysningene i tabell C ovenfor. Likevel var det mange av de avisene som hadde kostet 15 kroner i 2009, som la på til 20 året etter.

At løssalget synker så sterkt som det har gjort de siste årene, er et tegn på at folk synes avisen er for dyr. Tjue kroner blir utvilsomt opplevd som en svært høy pris for lokale dagsaviser. Dette gjelder både for fyldige storbyaviser som Aftenposten og Stavanger Aftenblad, og for mellomstore aviser som Oppland Arbeiderblad, Romsdals Budstikke eller Tidens Krav. Muli-gens er også 15 kroner i høyeste laget. Det er i hvert fall mange eksempler på at lokale dagsaviser som koster 15 kroner, har hatt en betydelig nedgang i løssalget de siste årene.

For de lokale fådagersavisene ser det ikke ut til at 20 kroner er like avskrekkende. Dette gjelder særlig de lokale ukeavisene. Mange av dem er svært tynne sammenlignet med dagsavisene, med et gjennomsnittlig sidetall på 24 eller mindre. Likevel er mange villige til å betale 20 kroner for dem. Én krone pr. side, dette er et prisnivå som minner mer om innbundet roman enn om avis.

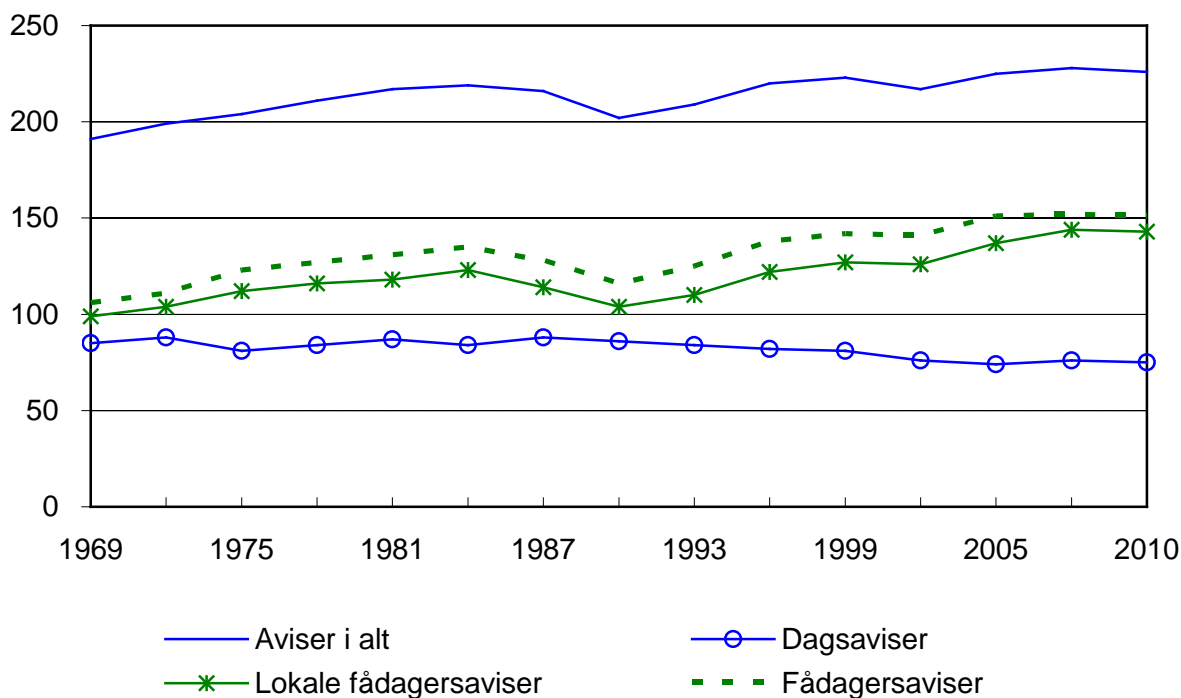
Det hører med til bildet at de lokale fådagersavisene også er dyre i abonnement. Hvis man kjøper avisen fast i løssalg, koster det 1 000 kroner pr. år for en ukeavis med 50 utgaver i året. Samme avis kan gjerne koste 700-800 kroner pr. år i abonnement (jf. tabell 7 i vedlegget), slik at det ikke er så mye å spare. 20 kroner hver dag for en dagsavis med 300 utgaver i året blir i stedet 6 000 kroner. Ingen norsk abonnementsavis er i nærheten av dette.

Aviser og utgiversteder

I 2010 er det kommet til to nye aviser: Bremanger Budstikke som dekker Bremanger kommune i Sogn og Fjordane, og iBalsford (Balsfjord i Troms). Begge avisene kom med prøveutgaver i 2009, men 2010 er det første året med regelmessig drift. Opplaget for 2010 var 1 285 for Bremanger Budstikke og 1 174 for iBalsfjord. Dette betyr at begge nykommerne er kommet over grensen på 1 000 eksemplarer som er kravet til pressestøtte. Bremanger er en liten kommune med omtrent 3 900 innbyggere og 1 600 husholdninger. Kommunen var på forhånd dekket av tredagersavisene Firdaposten fra Florø i sør og Fjordenes Tidende fra

Måløy i nord, så Bremanger Budstikke har virkelig hatt en imponerende start. Balsfjord er litt større, med omtrent 5 500 innbyggere og 2 400 husholdninger, men et opplag på nesten 1 200 etter det første driftsåret er også lovende.

Figur 2. Antall aviser 1969–2010

Den eneste avisen som ble borte i 2010, var den lille ukeavisen Bygdaposten for Hjelmeland. Fra begynnelsen av året ble den slått sammen med todagersavisen Strandbuen fra nabo-kommunen Strand. Hjelmeland er en spredtbygd kommune som ligger øst for Boknafjorden i Rogaland. Den har omtrent 2 700 innbyggere og 1 100 husholdninger, men Bygdaposten hadde likevel et opplag på 1 858 i 2009. Avisen har altså hatt en stor spredning utenfor distriktet.

Ved MBLs presentasjon av opplagstallene for 2010 ble Strandbuen kåret til årets opplagsvinner blant fådagersavisene. Det registrerte opplaget hadde nemlig økt med 838 eksemplarer. Realiteten er i stedet at opplaget er gått tilbake med 1 000, fra 6 268 for Strandbuen pluss Bygdaposten i 2009 til 5 248 for Strandbuen i 2010.

I 2010 hadde ”nye Strandbuen”, Bremanger Budstikke og iBalsfjord et samlet opplag på 7 707. De to nyetableringene og den ene fusjonen har således gitt et netto tilskudd til det samlede avisopplaget på litt under 1 500 eksemplarer. Stort nærmere null er det vanskelig å komme. Det var ikke så store endringer i 2009 heller, da én nyetablering og fire nedleggelse ga en netto endring på minus 7 000.

Nyetableringene og fusjonen betyr at tallet på aviser økte fra 225 ved utgangen av 2009 til 226 ved utgangen av 2010. Tallet på utgiversteder økte fra 185 til 186. Den langsiktige trenden siden begynnelsen av 1990-tallet har vært at det er blitt flere aviser og flere utgiversteder (figur 2), men nå ser det ut til at veksten er i ferd med å stoppe opp. Sikker kan man likevel ikke være, siden det fremdeles er mange kommuner som mangler en egen ukeavis selv om de er store nok til å ha det.

Avisenes nyhetssider på Internett

I mars 2010 var det femten år siden de første avisene (Brønnøysunds Avis og Dagbladet) begynte med nyheter på Internett. I løpet av denne perioden har Internett blitt en naturlig del av hverdagen for et stort flertall av befolkningen. Undersøkelsen Norsk mediebarometer fra Statistisk Sentralbyrå viser at halvparten av befolkningen hadde tilgang til Internett hjemme i år 2000, og i 2010 var andelen steget til 93 prosent. Andelen som hadde brukt Internett på en gjennomsnittlig dag var 27 prosent i 2000 og 77 prosent i 2010. Fra 2005 og fremover har de fleste vært tilknyttet nettet via bredbånd, slik at bruken er blitt mye enklere.

Da de første avisene kom med sine tilbud på nett i 1995 og 1996, vakte det stor oppmerksomhet. Det var likevel vanskelig å få en samlet oversikt over det som skjedde. Siden jeg nettopp hadde begynt å lage årlige avisrapporter, var det naturlig å skrive om nettsatsingen i rapporten for 1996. Deretter har det fortsatt. Fra 1996 og fremover har registrering av avisenes nyhetstilbud på Internett vært en fast del av arbeidet med rapporten Avisåret. I 1996 skjedde registreringen til og med to ganger, ved utgangen av 3. kvartal og ved slutten av året. Senere har registreringen skjedd ved utgangen av året, evt. i januar året etter.

Frem til og med 2001 skjedde registreringen hvert år. Etter dette er det samlet inn opplysninger ved utgangen av 2003, 2005, 2006, 2008 og 2010. Grunnen til at jeg har hoppet over noen år, er at registreringen er tidkrevende og at utviklingen går langsommere enn før. Det gjelder særlig bruken av tekst og (still) bilder, mens det har skjedd mye siden 2006 når det gjelder levende bilder (video) og bruken av sosiale medier. Tilbudet av levende bilder ble første gang registrert ved årsskiftet 2006/2007, og på nytt ved årsskiftet 2010/2011.

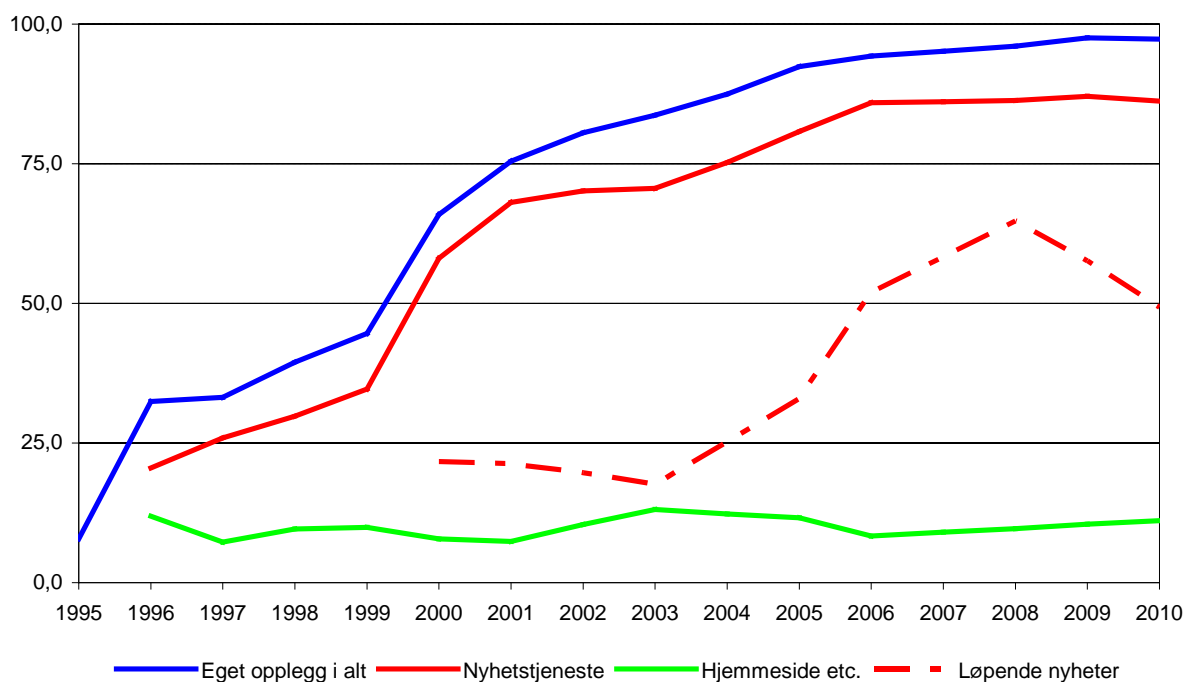
For avisene og andre nyhetsmedier er Internett en innovasjon som kan brukes på flere måter. De kan bruke nettet til å distribuere nyheter, til å lete etter informasjon, og til å lage hjemmesider som gjør det lettere å kommunisere med leserne. De siste årene har Facebook kommet til som en ny mulighet for direkte kommunikasjon, og de fleste avisene har nå egne sider på Facebook. Mangfoldet av bruksmåter var tydelig fra starten, selv om det var nettet som nyhetskanal som fikk størst oppmerksomhet. Ved registreringen har det hele tiden vært skilt mellom de avisene som bruker nettet til å presentere nyheter, og de som nøyer seg med en hjemmeside.

I ettertid er det lett å se at det som skjedde i 1995 og 1996, var starten på en langsiktig diffusionsprosess. Forløpet av prosessen går frem av figur 3. Figuren viser for det første at

utviklingen har tatt lang tid. Fra starten i 1995 har det tatt 12 år frem til utflatingen begynte i 2007. Dette er mye lengre tid enn de fleste kunne forestille seg de første årene.

Figuren viser også at utviklingen har gått mer i rykk og napp enn det som er vanlig ved innføring av nye medietilbud. Avviket fra den idealtypiske S-kurven var tydeligst i starten. Det vanlige er at innovatørene, altså de som er aller først ute, bare utgjør noen få prosent. For Internett var situasjonen i stedet at minst 45 aviser hadde sin egen nyhetstjeneste på nettet ved utgangen av 1996 (tabell 9). Det var også en unormalt sterk vekst i 2000 og 2001, dvs. de to dot.com-årene da alle piler pekte mot himmelen og ingen brydde seg med vanlige økonomiske kalkyler. Nå går toget, var oppfatningen, og man måtte for all del ikke stå igjen på perrongen. Etter 2001 har utviklingen gått mye langsommere, og fra 2005–2006 og fremover er det tilnærmet stabilt.

Figur 3. Aviser med egne tilbud på internett, 1995 til 2010. Prosent

De fleste avisene har brukt Internett til å publisere egne nyheter. Slik var det da Internett var nytt, og slik er det i dag. Av de 219 avisene som hadde et eget opplegg på nettet i 2010, var det 194 (89 prosent) som hadde en eller annen form for nyhetstjeneste. Alternativet har hele tiden vært å lage en egen hjemmeside, dvs. å bruke nettet som en ekstra dør inn til avishuset. Bruken av egen hjemmeside hadde en liten topp rundt 2003, og fra 2006 og fremover har andelen vært nokså stabil. Løsningen med egen hjemmeside er mest vanlig blant lokale fådagersaviser, og er ofte uttrykk for et bevisst valg. Noen gjør det for å verne om papirutgaven, og andre kvier seg for å bruke tid og penger på å gi bort stoff gratis når de selv har betalt for å samle det inn.

Ut fra det vi vet om tidligere diffusjonsprosesser, er det slett ikke uvanlig at spredningen stopper ved et lavere nivå enn 100 prosent. Derfor er det godt mulig at det også i fremtiden vil være en del aviser som ikke legger ut nyheter på nettet. Aviser uten egne hjemmesider er mindre sannsynlig. Slike sider er enkle å produsere, de gjør det lettere for lesere og andre å kommunisere med avisen, og de konkurrerer ikke med papirutgaven.

Selv om Brønnøysunds Avis og enkelte andre småaviser har utmerket seg som pionerer på nettet, har hovedtendensen hele tiden vært at de store og ressurssterke avisene har gått foran mens de mellomstore og små har fulgt etter. Dette gjelder uansett hva slags målestokk vi bruker: om avisen har nyheter på nett eller ikke, hvor mange og hva slags nyheter de legger ut, og om de oppdaterer nyhetene fortløpende eller bruker samme publiseringsrytme som papirutgaven. I tidligere utgaver av Avisåret er noen slike forskjeller beskrevet for det året rapporten dekker. Tabell E viser i stedet hvordan utviklingen for de forskjellige avistypene har vært over tid.

Tabell E. Andel av aviser med egne nyheter på Internett, 1996 til 2010. Prosent

	1996	1999	2001	2003	2006	2008	2010	Antall (2010)
Løssalgsaviser	100	100	100	100	100	100	100	2
Storbyaviser	86	100	100	100	100	100	100	7
Riksspredte meningsb. aviser	83	83	100	100	100	100	100	8
Nasjonale fådagersaviser	38	33	93	80	92	88	100	7
Lokale dagsaviser (nr. 1 og 2)	24	55	92	93	98	98	98	58
Lokale 2-3 dagersaviser	9	18	61	63	80	88	88	81
Lokale ukeaviser	7	14	31	46	77	70	68	62
Alle avistyper	21	35	68	71	86	86	86	-
Aviser med nettnyheter i alt	45	77	147	156	195	196	194	-
Antall aviser (uten Aften)	219	222	216	221	227	227	225	225

1) (Aftenposten) Aften er ikke regnet med, siden den har samme nettsider som Aftenposten.

Resultatene bekrefter at det hele tiden har vært store forskjeller mellom avisgruppene. Løssalgsavisene, storbyavisene og de daglige nisjeavisene var først ute. Blant disse avisene var det bare et par etternølere i 1996, og én i 1999, den kristne avisen Dagen. Etter dette har alle vært på nettet med nyheter. De fleste av dem har også deltatt i det vi kan kalle norgesmesterskapet i nettpublisering, dvs. hatt en fyldig og oppdatert dekning av det generelle nyhetsbildet. Noen har likevel valgt sin egen vei.

Næringslivsavisene Dagens Næringsliv og Finansavisen (dvs. Hegnar Online) har begge laget fyldige nyhetssider med spesialisert økonomistoff. Innholdet på disse sidene er såpass forskjellig fra stoffet i papiravisene at de har unngått den kannibaliseringen som lett kan bli resultatet når en avis legger ut mye av stoffet sitt på nettet. Klassekampen har valgt en annen strategi for skjerming, og nøyer seg med å legge ut noen få saker hver dag. Dagsavisen har

også prøvd seg frem med forskjellige alternative strategier. Det nyeste er at avisen har nettsider med en ryddig, elegant design og stort rom for debatt.

De nasjonale fådagersavisene er en heterogen gruppe, og det vises igjen i måten de bruker Internett på. Noen av dem oppfatter nettet som en viktig kanal for publisering, andre gjør det ikke. For denne avisgruppen som helhet går det et tydelig skille mellom 1999 og 2001. I 1999 var det bare en tredjedel som la ut nyheter på nettet, fra 2001 og fremover er det bare noen få som ikke gjør det. I 2008 var Friheten (nå nedlagt) den eneste avisen i denne gruppen som nøyde seg med en hjemmeside.

For den store gruppen av vanlige lokale dagsaviser har årene fra 1999 til 2001 også vært et viktig skille. Frem til 1999 hadde litt over halvparten av dem opprettet egne nyhetssider på Internett. Deretter kom det et raskt hopp, og fra 2001 og fremover har det bare vært noen få etternølere igjen. I 2003 var det fire (jf. tabell F nedenfor), og fra 2006 og fremover er det bare én: Rjukan Arbeiderblad. Med et opplag på litt over 2 000 er Rjukan Arbeiderblad vår desidert minste dagsavis, og den ligner mer på små fådagersaviser enn på vanlig lokale dagsaviser når det gjelder redaksjonelle ressurser.

De lokale to- og tredagersavisene har vært atskillig senere ute enn dagsavisene. Forløpet av prosessen har også vært litt annerledes. Utviklingen for denne gruppen danner et slags trappetrinnsmonnster, med mindre enn 20 prosent som la ut nyheter på nett i 1996 og 1999, så et hopp til omtrent 60 prosent i 2001 og 2003, og et nytt hopp til 80 prosent i 2006.

De lokale ukeavisene har ventet lengst med å bruke nettet som nyhetskanal. Det var først mellom 2003 og 2005 (ikke med i tabellen) at mer enn halvparten av dem hadde egne nyheter på nettet. Året etter var andelen steget til 77 prosent (48 av 62 aviser). Deretter har det faktisk vært en liten tilbakegang, til 68 prosent (42 av 62 aviser) i 2010. En del av nedgangen henger sammen med utskifting av aviser. Blant de avisene som er startet etter 2006, er det færre som har egne nettnyheter enn det var blant de som er nedlagt eller blitt gratisaviser i den samme perioden.

Avisenes nyhetstilbud på nettet er svært forskjellige. På den ene siden har vi aviser som legger ut et stort antall saker hver dag, som oppdaterer nyhetene kontinuerlig, og som har mange andre tjenester i tillegg til nyhetene. Nettsidene til VG, Dagbladet og Aftenposten er typiske eksempler, det samme er Nettavisen. Siden disse sidene har så mange brukere, er det de som preger folks oppfatning av hva nyheter på Internett er for noe.

Forskningen om nyhetsproduksjon på nett er også konsentrert om de store: ”Vi følger hverandre fra sekund til sekund”, sier en ung nyhetsjournalist i en større norsk nettavis. Han forteller oppglødd om de virtuelle kampene som til enhver tid utspiller seg med journalister i andre nettaviser. Kampene handler først og fremst om å være i tet i det daglige nyhetsracet. (...) Reporteren vet at den som lykkes i å legge ut en hendingsnyhet før alle andre, vil generere ekstra mye trafikk på nettet, det vil si skaffe flere lesere”. (Sitat fra Astrid Gynnild:

”Klikket som tilbakemelding” i Rune Ottosen og Arne H. Krumsvik (red.) *Journalistikk i en digital hverdag.*)

Hvordan dette nyhetsracet arter seg i praksis, ble svært tydelig mandag 17. januar 2011. Da fortalte nettutgaven til Agderposten i Arendal at en narkosiktet asylsøker var sluppet fri fra asylfengselet på Trandum for å gjøre plass til den mye omtalte Maria Amelie. Dette var feil, og Agderposten trakk saken etter 20 minutter. I denne tiden var den allerede plukket opp av NTB, NRK, Aftenposten og VG, og gjengitt i en rekke lokalaviser. Dagbladet skal ha vært den eneste avisen som ringte for å dobbeltsjekke opplysningene (se artikkelen ”Feilaktig Amelie-sak gikk landet rundt” på Journalisten.no <http://www.journalisten.no/story/63747>).

På den andre siden av skalaen kommer aviser som bare har noen få nye saker hver uke, og som ofte begrenser seg til korte notiser. De fleste avisene befinner seg et sted mellom disse to ytterpunktene. Alle som uttaler seg om ”nyheter på Internett” eller ”overgangen fra papir til nett”, burde ta seg bryet med å oppsøke en del av nettsidene til små og mellomstore lokalaviser. Der møter man en helt annen verden enn på sidene til VG og Dagbladet.

Selv om nettpublisering er noe helt annet i dag enn i 1995/95, var det store forskjeller mellom avisene den gangen også. For å fange opp disse forskjellene, har jeg helt siden starten klassifisert de forskjellige nettsidene etter sitt nyhetsinnhold. Klassifiseringen gjelder bare egenproduserte nyheter, og ikke de nasjonale nyhetene som er levert av NTB eller Avisenes Nyhetsbyrå (ANB). Egenprodusert betyr i dette tilfelle nyheter som avisene har presentert som sine egne, selv om de i realiteten kan være et resultat av klipping og liming.

Ved registreringen de første årene ble det lagt størst vekt på hvor mange saker avisene la ut per dag, og om de var dekket gjennom fyldige artikler eller korte notiser. Siden spennet var så stort, ble resultatet en inndeling med mange forskjellige kategorier. Det viktigste skillet gikk imidlertid mellom det jeg kalte ”fyldige nettaviser” og mer begrensede tilbud. For å regnes som fyldig nettavis måtte avisen ha minst fire saker per dag som var dekket gjennom mer enn en ingress eller kort notis. Dette var en nokså ambisiøs form for nettpublisering i 1996. Derfor var det bare 16 av de 45 avisene med nettnyheter som kom i denne kategorien. Selv om nettsidene er blitt mye fyldigere siden den gang, har jeg valgt å beholde grensen på minst fire vanlige nyhetssaker per dag for å sikre sammenlignbarhet over tid.

Etter hvert er det også registrert om avisene oppdaterer nyhetene fortløpende eller bruker den samme publiseringsfrekvensen som papirutgaven. Dette er gjort fra og med 1997 for dagsavisene, og fra og med 2000 for fådagersavisene. Det er ingen tvil om at en fortløpende publisering av nyheter er det som passer best med nettets egenart. Likevel var det mange aviser som ventet lenge før de begynte å legge ut saker mellom papirutgavene.

De store avisene var raskt ute med et omfattende nyhetstilbud. Den inndelingen jeg har brukt for å beskrive nyhetsinnholdet, sier derfor svært lite om utviklingen for disse avisene. Verdien ligger i stedet i de opplysningene som gjelder lokalavisene. Her viser materialet at det har vært en sammensatt utvikling. Det som skjedde i den første delen av perioden, var at stadig

flere lokalaviser begynte med nyheter på nettet (jf. tabell E) og at nyhetssidene ble mer innholdsrike. Deretter har stadig flere gått over fra nettsider der nyhetene ble lagt ut med samme frekvens som papirutgaven, til en løpende nyhetspublisering.

Hvordan utviklingen av nettsidene har vært fra 2003 og fremover for forskjellige grupper av lokalaviser, er vist i tabellene F, G og H. 2003 er brukt som startår fordi kravet til løpende nyhetstjeneste ble innskjerpet ved registreringen det året. Før 2003 var det tilstrekkelig at avisen hadde én eneste fersk, egenprodusert nyhet i tillegg til den puljen som ble lagt ut til fast tid hver dag. Deretter ble kriteriet at avisen normalt skulle legge ut mer enn en sak på dagtid utenom de faste utgivelsene. Endringen er nærmere beskrevet i Avisåret 2003.

Begrepet ”nyheter uten deadline” har lenge stått sentralt i den faglige debatten om nyhetsjournalistikk på nett. Å legge ut mer enn en ny sak på dagtid er en svært beskjeden utgave av denne arbeidsmåten. I 2003 var det likevel bare 13 av de 58 lokale dagsavisene som hadde et slikt nyhetstilbud (tabell F). De fleste hadde det som er kalt vanlig nettavis. Dette er det samme som ”fyldig nettavis” i 1996, dvs. minst fire egenproduserte saker per dag som ble dekket gjennom mer enn en ingress eller notis. Deretter har det vært en meget rask utvikling. Antallet som oppdaterte sidene i løpet av dagen økte derfor fra 13 i 2003 til 48 i 2006.

Tabell F. Lokale dagsaviser etter tilbud på Internett, 2003, 2006, 2008 og 2010

	2003	2006	2008	2010
Oppdaterte nyheter	13	48	55	49
Vanlig nettavis	32	4	1	2
Smal nettavis	9	5	1	6
Nyheter i alt	54	57	57	57
Hjemmeside	2	0	1	1
Ikke på nett, annet	2	1	0	0
Tallet på aviser	58	58	58	58

Utviklingen fra puljevis til løpende publisering av nyheter har ofte skjedd i to trinn. I det første trinnet ble hovedtyngden av nyhetssaker publisert med samme frekvens som papiravisen, dvs. en gang per dag for dagsaviser og en, to eller tre ganger per uke for fådagersaviser. En mindre del av sakene, gjerne typiske hendelsesnyheter, ble lagt ut utenom de faste tidene. For de lokale dagsavisene var dette den vanligste løsningen så sent som ved registreringen i 2006. I det andre trinnet ble en stadig større del av nyhetene publisert utenom de faste tidene, enten når de var ferdige eller når de nettansvarlige syntes det var behov for å oppdatere sidene.

Endringen av publiseringsrytme har gjort at den gamle avgrensningen av ”oppdaterte nyheter” ikke lenger fungerer. I dag har noen av de lokale dagsavisene nettsider som er smale i den forstand at de inneholder mindre enn fire vanlige nyhetssaker per dag. Siden sakene er spredt utover dagen, oppfyller de likevel det gamle kravet til oppdatering. Løsningen som er brukt

ved registreringen i 2010, er å ta utgangspunkt i det som var normalt i 2006. Da var en oppdatert nyhetsavis en "vanlig nyhetsavis" (dvs. minst fire vanlige saker per dag) som var supplert med to eller flere oppdaterte saker på dagtid. Den nye definisjonen av "oppdatert nyhetsavis" er således at avisen har minst seks egenproduserte nyhetssaker per dag i tillegg til eventuelle notiser, og at minst to av nyhetene er lagt ut på et annet tidspunkt enn de øvrige.

Tabell F viser at litt færre lokale dagsaviser kom i kategorien "oppdaterte nyheter" i 2010 enn i 2008, mens det var en liten økning for kategorien "smal nettavis". Noe av denne nedgangen kan skyldes den nye måten å definere "oppdaterte nyheter" på. Det er likevel ingen tvil om at mange lokale dagsaviser har redusert volumet av egenproduserte lokale nyheter fra 2008 til 2010. Inntrykket etter kodingen i 2010 er at den inndelingen som er brukt bare har fanget opp en del av denne nedgangen, og at den reelle nedgangen i nyhetsinnhold er mye større enn det som går frem av tabell F.

De fleste avisene har nå en utforming av nettsidene som best kan sammenlignes med en adventskalender. Hver sak er representert ved et bilde og en kort tekst, og lesingen skjer ved at man klikker på bildet, teksten eller en lenke (les saken) for de sakene man vil vite noe om. En del av avisene, særlig de største, har vinduer som gir en samlet oversikt over sakene. Vinduene kan vise de nyeste sakene, sortert etter publiseringstidspunkt, og/eller hvilke saker som er mest lest. Men det er også mange aviser som mangler slike oversikter på hovedsiden. Dermed er man helt avhengig av å åpne lukene (dvs. klikke på sakene) for å få en oversikt over hva nettsidene egentlig inneholder.

Den generelle tendensen siden registreringene i 2006 og 2008 er at nyhetssidene er blitt mer lukket enn før. Dette har skjedd ved at avisene har sløffet oversiktsvinduet på sidene, ved at det er mindre tekst i tilknytning til hvert vindu, og ved at datering er flyttet slik at man må klikke på hver enkelt lenke for å finne ut hvor ferske sakene er. På grunn av disse endringene har kodingen av innhold vært mye mer arbeidskrevende i 2010 enn den var i 2006 og 2008. Forandringen er tydeligst for de vanlige lokale dagsavisene. Mange av fådagervisene har fremdeles svært åpne sider på nettet, dvs. sider der man ved et øyeblikk får full oversikt over hva de inneholder.

Ut fra de erfaringene jeg har fra tidligere kodinger av nyhetsinnhold, har årets koding bydd på flere negative overraskelser. Den første er allerede nevnt – mange av sidene er blitt mer lukkede slik at kodingen er mer arbeidskrevende. De andre overraskelsene kommer når man klikker på lenkene. Tre typer er vanlige. Den ene er at artikkelen ikke er laget av avisen selv, men er produsert av NTB, ANB eller en annen sentral stoffleverandør. Telegramstoff har alltid vært en del av de lokale dagsavisenes nyhetssider, men tidligere var det som regel lett å se hva som var lokalt og hva som var produsert av andre. Nå er merkingen mindre synlig, og dessuten er de tradisjonelle nyhetstelegrammene ofte supplert med allment forbrukerstoff. For A-pressen har dette vært en helt bevisst del av nettstrategien. Siden forbrukerstoffet ofte har vage uttrykk i overskriften, er det først ved å åpne luken (og ved å lese litt kritisk) at man ser at saken ikke er lokal.

Den andre negative overraskelsen er at så mange av sakene er svært korte, dvs. notisstørrelse. De første årene var det mange aviser som hadde notiser eller små ingresser på nettsidene. De var gjerne et sammendrag av en større sak i papirutgaven, ofte fulgt av en oppfordring om å lese mer om saken der. Deretter ble det mer vanlig at avisene la ut hele saken på nettet for å slippe arbeidet med å lage to forskjellige versjoner.

Nå er det tydelig at notisene er på vei inn igjen, men denne gangen dreier det seg om reelle notiser og ikke om kortversjoner av fullstendige artikler. Korte politinotiser ser ut til å være spesielt populære. Dette er stoff som ville vært samlet i en egen spalte i en vanlig papiravis, men på nettsidene opptrer notisene i hver sin luke med bilde og overskrift. Bildene er ofte standardiserte angivelser av tema, uten journalistisk verdi. Det er mange bilder av politibiler, svarte skinnjakker med POLITI i hvite bokstaver, ambulanser og brannbiler på dagens norske nettsider. Når man åpner en slik luke og finner en liten notis i stedet for en vanlig nyhetssak, føler man seg ofte litt snytt.

Et ekstremt, men likevel ikke utypisk eksempel er hentet fra Bergensavisen 4. mars 2011. Der var det et bilde av en politibil med blålys (dvs. dramatisk) sammen med teksten "Rolig natt for politiet". De som klikket på lenken fant bare denne korte teksten: "Natt til fredag ble noen rolige timer for operasjonsleder Asbjørn Andersen og de andre ved Hordaland politidistrikt. – Ja, det har vært en stille natt for politiet. Intet å berette. Det sier Andersen til BA like før klokken 0700 fredag morgen." (Takk til Geir Hus, LLA, for tipset om denne notisen.)

Samtidig som det er blitt flere notiser, er det blitt flere artikler som ligger i grenseområdet mellom notis og vanlig artikkel. Dette betyr at det gamle øyemålet ikke lenger er nok. Ved denne kodingen har jeg derfor brukt en grense på 700 tegn inklusive mellomrom. Dette tilsvarer brødteksten i en enspaltet notis på 10 centimeter. Saker med mindre tekst enn dette er notiser, de andre er artikler. (Den vanlige definisjonen av notis som avissjanger gjelder både omfanget og skrivemåten, men her har jeg bare sett på omfanget.) Hvis jeg hadde brukt en høyere grense, for eksempel 1 000 tegn, ville det gitt litt færre lokale dagsaviser med "oppdaterte nyheter" og litt flere smale nettaviser.

Den tredje negative overraskelsen er at man ikke skal ha klikket seg så langt ned på siden før det begynner å dukke opp gamle nyheter. Da er det nødvendig å gå systematisk gjennom alle sakene – hvor mange egenproduserte saker er det egentlig lagt ut i løpet av dagen, og hvor mange er større enn en notis? For å komme frem til en kategorisering som er rimelig pålitelig, har det ofte vært nødvendig å gjenta prosessen flere dager etter hverandre. Dette er noe helt annet enn å kode nyhetssidene til VG, Dagbladet og de andre store nettavisene, der det bare tar et par sekunder å konstatere at de er oppdaterte nyhetsaviser.

Sett fra avisenes side er fordelene med en lukket layout at den genererer mange klikk. Når hovedsiden gir en samlet og åpen oversikt over siste nytt, er det mange som får dekket informasjonsbehovet ved å bare se på den. Slikt er ikke mulig med den nye formen. Men den nye layouten har også en viktig egenskap som ikke har vært fremme i debatten: den kan skjule at nyhetstilbudet egentlig er ganske tynt. Dette er tydeligst for A-pressens aviser, som bruker en

felles mal som er utviklet av A-pressen sentralt. Noen bruker denne malen til å presentere et fyldig og oppdatert lokalt nyhetsbilde, andre bruker det som ramme om et nyhetstilbud som minner mer om 1990-tallet enn om 2008 eller 2010. Det er først når man går grundig inn på innholdet i sidene, at man ser hva som er hva.

For fådagersavisene betyr Internett at de kan legge ut nyheter på det som normalt er avisløse dager. Noen fådagersaviser var tidlig ute med å benytte denne muligheten, spesielt for lokale hendelsesnyheter. På papir ville de nesten alltid bli slått av den lokale dagsavisen, men på nettet kunne de være like tidlig ute. Helge Søvik, som var redaktør for todagersavisen *Sunnmøringen* på Stranda fra 1994 til 2007, var en av dem som satte pris på muligheten til rask publisering. Så sent som i 2003 var det likevel bare 11 av to- og tredagersavisene som hadde lagt ut nyheter på nettet mellom de vanlige avisdagene (tabell G). Blant de andre var løsningen ”smal nettavis” mer vanlig enn nyhetssider med minst fire vanlige saker per utgave.

Tabell G. Lokale to- og tredagersaviser etter tilbud på Internett, 2003, 2006, 2008 og 2010.

	2003	2006	2008	2010
Oppdaterte nyheter ¹⁾	11	38	54	31
Vanlig nettavis	15	6	9	22
Smal nettavis	24	19	8	18
Nyheter i alt	50	63	71	71
Hjemmeside	13	11	8	6
Ikke på nett, annet	16	5	2	4
Tallet på aviser	79	79	81	81

1) Kravet til oppdatering er strengere i 2008 og 2010 enn tidligere, jf. teksten.

Mellom 2003 og 2006 begynte også denne avisgruppen å publisere nyheter fortløpende i stedet for å samle dem i puljer. Siden kravet bare var at avisen skulle legge ut minst en ny sak mellom avisdagene, økte antallet som hadde oppdaterte nyheter fra 11 i 2003 til 38 i 2006.

For dagsavisene ble kravet til ”oppdaterte nyheter” gjort strengere fra og med 2006. Fra 2008 har jeg prøvd å gjøre det samme for fådagersavisene, dvs. spesifisere hvor mange saker de må legge ut på avisløse dager. At en liten ukeavis med fire saker per uke sprer dem litt utover i uka i stedet for å publisere dem samlet, betyr jo ikke at den har fått en kontinuerlig nyhetstjeneste. Det nye kravet er minst åtte saker per ukentlig utgave, dvs. åtte saker for ukeavisene, 16 for todagersavisene og 24 for tredagersavisene. Dette tilsvarer fire saker på utgivelsesdagene og fire saker mellom utgivelsesdagene med den gamle publiseringsrytmen.

Selv om kravet var blitt strengere, var det likevel atskillig flere to- og tredagersaviser med oppdaterte nyheter i 2008 enn det hadde vært i 2006. Det var også færre som nøyde seg med å legge ut få og/eller korte nyheter, dvs. det som er kalt smal nettavis. Det samlede inntrykket er derfor at et klart flertall av to- og tredagersavisene ønsket å være til stede på Internett i 2008, og at de ville ha et reelt nyhetstilbud og ikke bare legge ut tilfeldige smakebiter.

Fra 2008 til 2010 har trenden snudd. Litt av den nedgangen som er vist i tabell G, kan nok skyldes at kodingen var litt grundigere i 2010 enn den var i 2008, men det er ingen tvil om at det har vært en reell nedskjæring i nyhetsinnholdet for mange aviser. Dette er tydelig når jeg sammenligner utskrifter av nettsider fra 2008 med de samme avisenes nettsider i 2010, og det blir bekreftet gjennom samtaler med mange avisfolk.

De lokale ukeavisene var senest ute med å legge ut nyheter på nettet, og en god del av dem har fremdeles ikke gjort det. Blant dem som la ut nyheter, hadde nettsidene ofte et halvhjertet preg. Avisene nøyde seg med å legge ut noen få saker per uke, og de var ikke spesielt opptatt av løpende nyhetspublisering (tabell H). Siden de som gruppe var nokså tilbakeholdende i 2008, har tilbakeslaget fra 2008 til 2010 vært mye svakere enn blant to- og tredagersavisene.

Tabell H. Lokale ukeaviser etter tilbud på Internett, 2003, 2006, 2008 og 2010

	2003	2006	2008	2010
Oppdaterte nyheter ¹⁾	2	15	21	13
Vanlig nettavis	9	11	9	12
Smal nettavis	14	22	14	17
Nyheter i alt	25	48	44	42
Hjemmeside	8	6	11	13
Ikke på nett, annet	21	8	8	7
Tallet på aviser	54	62	63	62

1) Kravet til oppdatering er strengere i 2008 og 2010 enn tidligere, jf. teksten.

Både for vanlige lokale dagsaviser og lokale to- og tredagersaviser er det tydelig at det har vært et trendbrudd mellom 2008 og 2010. Mange av dem legger ut færre egenproduserte nyheter enn før, og sakene blir oftere presentert i form av notiser eller korte artikler. Med den registreringsmåten som er brukt, er det ikke mulig å konstatere om det har vært en tilsvarende nedskjæring på de store avisenes nettsider. De årlige mediehusrapportene som utarbeides av en forskergruppe ved Handelshøgskolen BI, tyder imidlertid på at så er tilfelle. Rapportene bygger på intervjuer med nøkkelpersoner i ni store avisbedrifter og to NRK-avdelinger, og for 2009 og 2010 er det mange som har rapportert om en strammere praksis for publisering på nett.

Endringen i nettpublisering henger utvilsomt sammen med den økonomiske nedgangen som begynte i 2008. Selv om både opplaget og annonseinntektene har gått tilbake, er det fremdeles papiravisen som skaffer mesteparten av inntektene. Derfor er mange aviser blitt mer opptatt av å verne om papirutgaven. Dette gjelder også for VG, som ofte fremheves som den eneste avisen som virkelig tjener penger på sin nettutgave. Den nye strategien er å skille klarere mellom papirutgaven og nettutgaven, og å redusere omfanget av dobbeltpublisering. En mindre andel av artiklene skal altså publiseres på begge plattformer, og nettutgavene skal først og fremst brukes til det de er best på, nemlig en løpende dekning av hendelsesnyheter.

En annen mekanisme som også påvirker utviklingen, er den bevisste bruken av klikk i nett-redaksjonene. Antall klikk, altså antall lesere som går inn på den enkelte artikkel, er den målestokken som brukes ved beregning av annonseinntekter. Som Astrid Gynnild har beskrevet i artikkelen *Klikket som tilbakemelding*, vet nettjournalistene til enhver tid hvor mange som er innom den enkelte artikkel. Med den sterkere betoningen av økonomi og innsparing som er kommet etter sommeren 2008, er det naturlig å bruke denne kunnskapen til en hardhendt styring av arbeidsinnsatsen. De sakene som genererer mange klikk i forhold til tidsbruken, er de som blir prioritert. Redaksjonene bruker ikke verdifull tid på saker som har få lesere, og de lager heller ikke flere saker enn det som er nødvendig.

Lokale og nasjonale/internasjonale nyheter

Internett er etter hvert blitt etablert som en viktig kilde til oppdaterte nyheter for en stor del av befolkningen. Dette er dokumentert på mange forskjellige måter. TNS Gallups intervjuundersøkelse Forbruker & Media måler hvor mange som bruker de forskjellige avisenes nettsider, det samme gjør det automatiske målesystemet TNS Scores (tidligere TNS Metrix). Resultatene viser at det har vært en dramatisk økning siden slutten av 1990-tallet. I henhold til Forbruker & Media har VG nett nå halvannen million daglige brukere, mens Dagbladet.no har en million. Statistisk Sentralbyrås undersøkelse Norsk mediebarometer bruker en annen metode. Der blir intervjupersonene spurt om de har brukt Internett til å få nyheter, og hvor de i tilfelle får nyhetene fra. Andelen som hadde fått nyheter fra nettutgaven til en papiravis på en gjennomsnittlig dag økte fra 12 prosent i 2002 til 40 prosent i 2009. (Se artikkelen *Avislesing ikke lenger for alle* av Sigurd Høst og Odd Frank Vaage (Samfunnspeilet nr. 4 2010) for en nærmere omtale av undersøkelsen og utviklingen.)

Når man skal vurdere hva Internett betyr som nyhetskanal, er det viktig å skille mellom det generelle nyhetsbildet og de lokale nyhetene. Gjennomgåelsen ovenfor har gitt et tydelig inntrykk av at nyhetene i VG, Dagbladet, Nettavisen, NRK og de andre store redaksjonene er en ting, nyhetene i lokale dagsaviser og fådagersaviser noe annet og mer beskjedent. Mange forskjellige publikumsundersøkelser bekrefter, hver på sin måte, at nettet først og fremst er en kanal for nasjonale og internasjonale nyheter.

En type opplysninger er de forskjellige nyhetsstedenes lesertall. De viser at det er de store nasjonale kanalene som har den største oppslutningen, og at VG er lederen. VG er ikke bare størst, den får også en mye høyere andel av den samlede bruken på nett enn den har på papir. En måte å vise dette på, er å sammenligne lesertallene for avisenes nettutgaver med opplagstallene slik det er gjort i tabell I. Her er de siste lesertallene (Forbruker & Media 2011/1) for et utvalg av aviser sett i forhold til opplagstallene for de samme avisene.

Tabell I. Forhold mellom lesertall for nettutgaven og opplagstall, utvalgte aviser.

	Opplag i 2010, 1000	1000 lesere. F&M 2011	Nettlesere per solgt eksemplar	Nettlesere per eksemplar 2006	Pst. endring lesertall 2006- 2010
Aftenposten	240	620	2,6	1,5	71
VG	233	1584	6,8	3,5	42
Dagbladet	98	1027	10,5	5,5	27
Bergens Tidende	82	188	2,3	1,5	46
Dagens Næringsliv	81	239	3,0	1,9	60
Adresseavisen	73	168	2,3	1,4	56
Stavanger Aftenblad	64	123	1,9	1,0	76
Fædrelandsvennen	38	77	2,0	0,9	97
Drammens Tidende	36	42	1,2	0,8	24
Sunnmørsposten	31	47	1,5	0,6	114
Haugesunds Avis	29	47	1,6	0,5	176
Tønsbergs Blad	28	30	1,1	0,5	100
Budstikka	26	25	1,0	0,4	108
Varden	25	23	0,9	0,3	156
Bergensavisen	22	115	5,1	2,8	34
Trønder-Avisa	22	24	1,1	0,5	100
Agderposten	22	23	1,1	0,4	156
Fredriksstad Blad	22	44	2,0	1,0	91
Romsdals Budstikke	17	25	1,4	0,4	257
Moss Avis	15	16	1,1	0,6	78
Laagendalsposten	10	11	1,2	0,4	175
Hallingdølen	10	6	0,6	-	-

Oppstillingen viser at VG og Dagbladet er i en stilling for seg, med 6,8 lesere per solgt eksemplar for VG og 10,5 for Dagbladet. De fire storbyavisene har forholdstall som ligger mye lavere, fra 2,6 for Aftenposten til 1,9 for Stavanger Aftenblad. Vanlige lokale dagsaviser har et lavere nivå enn det igjen, vanligvis mellom 1,5 og 1,1. Hallingdølen, som også er med i oversikten, er en av de fådagersavisene som har satset mest på nettutgaven. Den hadde likevel bare et forholdstall på 0,6. Det er altså en tydelig sammenheng mellom avisenes størrelse målt som opplag for papirutgaven, og den oppslutning de får for sine nettutgaver. Det må riktignok legges til at tallene for Hallingdølen og andre lokalaviser bare gjelder avisenes dekningsområde, dvs. at målingen ikke fanger opp alle nettleserne som bor utenfor distriktet.

To aviser peker seg ut ved at de har et vesentlig høyere forholdstall enn man kunne forventet ut fra opplaget. Det er Bergensavisen (forholdstall 5,1) og Fredriksstad Blad (2,0). Begge avisene har satset mye på sin nettutgave gjennom lang tid. Spesielt har Bergensavisen utmerket seg som en pioner på nettet, og frem til 2000 hadde den minst like høye lesertall som konkurrenten Bergens Tidende.

For alle avisene i tabellen har lesertallet på nett økt ganske mye siden 2006. Dette går frem av de to kolonnene til høyre i tabell I. For de lokale dagsavisene har det gjerne vært en dobling, mens økningen har vært noe mindre for de største avisene. Den relative forskjellen mellom

avisene er altså blitt litt mindre i denne perioden, men det er likevel svært langt fram før de lokale dagsavisene har samme forholdstall som VG eller Dagbladet.

Opplysninger fra Norsk mediebarometer gir et enda tydeligere inntrykk av at det er de store, nasjonale nettstedene som preger nyhetsformidlingen på nett. De som hadde lest nyheter på Internett dagen i forveien, fikk et oppfølgingsspørsmål om ”Hvilke nettsteder leste du nyheter fra”. Siden spørsmålet bare gjelder nyheter, unngår man at andre typer trafikk kommer med. Ved undersøkelsen i 2009 var det 37 prosent av de spurte (15-79 år, ikke søndag) som sa de hadde fått nyheter fra vg.no dagen i forveien. 21 prosent hadde fått nyheter fra Dagbladet, 12 prosent fra Aftenposten mens bare ni prosent nevnte ”andre nettutgaver av papiraviser”.

At det er stor forskjell mellom lokale og nasjonale nyheter, er også dokumentert gjennom undersøkelser der folk blir spurt om hvor de får nyhetene fra. I en serie undersøkelser som meningsmålingsbyrået Respons og Wilberg management har foretatt for MBL (Respons Analyse 2010), gjelder spørsmålene ”viktigste kilde til nyheter generelt” og ”viktigste kilde til lokale nyheter”. Hovedresultatene fra undersøkelsene i desember 2006 og august 2010 er sammenfattet i tabell J. Tabellen er hentet fra mitt konferansepaper ”Hvordan blir vi oppdatert. Kontakt med forskjellige nyhetskilder 1994-2009” (Notat 15/2010 fra Høgskulen i Volda,

<http://www.hivolda.no/neted/modules/archive/front/file.php?data=ef1344333a9fa71164e81eb9c4736616>).

Tabell J. Viktigste kilde til nyheter generelt og til lokale nyheter. Undersøkelser i desember 2006 og august 2010, personer 18 år og over. Prosent.

	Nyheter generelt		Lokale nyheter	
	2006	2010	2006	2010
Avis	33	26	70	68
Fjernsyn	43	34	11	6
Radio	7	8	8	7
Internett	16	30	7	16
Annet, ikke sikker	1	2	4	3
Tallet på personer	1000	1003	1000	1003

Kilde: Respons Analyse 2010.

Resultatene bekrefter at det er en rollefordeling mellom nyhetsmediene. Avisene er viktige både for generelle og lokale nyheter, men det er som kilde til lokale nyheter de skårer høyest. Her er de fremdeles helt dominerende. Fjernsynet er først og fremst en kilde til generelle (dvs. nasjonale og internasjonale nyheter), og dette preget er blitt enda tydeligere i 2010 enn det var i 2006. Radioen er både generell og lokal, mens Internett, på samme måte som fjernsynet, vurderes høyest som kilde til generelle nyheter. Undersøkelsene viser også at Internett har hatt en bemerkelsesverdig vekst fra 2006 til 2010. Andelen som mente at nettet var deres viktigste kilde til generelle nyheter, økte fra 16 til 30 prosent. For lokale nyheter var andelene 7

og 16 prosent. Økningen som gjelder lokale nyheter ser særlig ut til å ha skjedd på bekostning av fjernsynet, mens andelen som mener avis er viktigst har vært nokså stabil.

I diskusjonen om papiravisens fremtid er det vanlig å argumentere for at det skjer en overgang fra papir til nett. Siden nettet fungerer best som kilde til nasjonale og internasjonale nyheter, mens de norske avisene har sin styrke i det lokale, burde den geografiske dimensjonen hatt en helt sentral plass i diskusjonen. Det er ikke tilfelle. Et ferskt eksempel finner vi i den nye utredningen om mediestøtte, NOU 2010:14.

Det begynner allerede med mandatet. Her heter det, i omtalen av ”utviklingstrekk på medieområdet” at ”Internett har i dag tiltatt seg en sentral posisjon innenfor nyhetsformidling og samfunnsdebatt” (NOU 2010:14 s. 15). Og som oppsummering av mandatet står det at målet er å ”oppretholde et medie- og kultur mangfold som kan sikre befolkningen bred tilgang til nyheter og samfunnsdebatt av høy kvalitet og redaksjonell standard. Utredningen bør derfor ha særlig fokus på nyhets- og aktualitetsmedier og mediens funksjon i nyhets- og debattformidlingen” (s. 16). Verken i disse nøkkelformuleringene eller i resten av mandatet blir det skilt mellom nyheter og debatt på lokalt og nasjonalt nivå. Selv om utredningen har spredte henvisninger til lokale og nasjonale medier, blant annet ved å gjengi tabell J over, er den ikke i nærheten av å gi en skikkelig vurdering av den geografiske dimensjonen.

Etter femten år med Internett er det tydelig at det store flertall av norske lokalaviser ikke har en nyhetstjeneste på nettet som har samme bredde og dybde som de har på papir. Hvis vi skal dømme ut fra den utviklingen fra 2008 til 2010 som er beskrevet ovenfor, er det lite som tilsier at de vil få det i en overskuelig fremtid heller. Forklaringen er først og fremst økonomisk – de lokale nettavisene har ikke så store inntekter at det kan finansiere profesjonelt redaksjonelt arbeid.

Realiteten i dag er at nyhetsformidlingen på nettet er dominert av noen få store, nasjonale redaksjoner, med VG, Dagbladet, NRK og Aftenposten som de viktigste. Slagordet ”fra papir til nett” kan, hvis vi setter det litt på spissen, erstattes med ”fra papir til vg.no”. Mesteparten av nyhetsproduksjonen i (papir) avisene er imidlertid desentralisert og lokal. Det er dette som gjør at de norske avisene fremdeles står sterkt. Hvordan nettet, med de aktørene som dominerer i dag, skal kunne overta avisenes rolle i den lokale nyhetsformidlingen, er det svært vanskelig å forstå.

Video på avisenes nettsider

Helt siden Internett var nytt, har mange vært opptatt av at nettet kunne brukes til å formidle lyd og video i tillegg til tekst og (still) bilder. Enkelte aviser begynte derfor å eksperimentere med video ganske tidlig. Så sent som i 2005 var situasjonen likevel at bare noen få nettaviser hadde egne nyhetsvideoer. Ofte gikk det mange dager mellom hver ny video, og en del av videoene hadde svært dårlig kvalitet. Derfor hadde det ingen hensikt å kartlegge situasjonen (jf. omtalen i *Avisåret 2005*). Fra slutten av 2006 begynte imidlertid utviklingen å skyte fart.

Da lanserte både NTB og Avisenes nyhetsbyrå (ANB) et opplegg med nyhetsvideoer for nett, og mange aviser brukte dem enten alene eller i kombinasjon med egenproduserte videoer.

Den første kartleggingen av video på avisenes nettsider ble foretatt i januar 2007, dvs. kort tid etter at den nye utviklingen hadde begynt. Resultatene er sammenfattet i en Powerpoint-presentasjon som ble lagt frem for kolleger ved Institutt for Journalistikk i februar 2007, men er ellers ikke offentliggjort. Meningen var at video skulle bli en del av den vanlige registreringen av avisenes nyhetstilbud på nett, men av praktiske grunner har den neste kartleggingen ikke skjedd før i januar/februar 2011.

Videotilbudet i 2006/2007 var sammensatt av fire forskjellige elementer. Dette var videoer som redaksjonene hadde produsert selv; innsendte lokale videoer; innkjøpte, eksternt produserte videoer (dvs. nasjonale og internasjonale nyheter) og lenker til lokal-TV. I praksis er det ofte vanskelig å skille mellom lokale videoer som redaksjonen har laget selv, og videoer som er innsendt av andre. For å ta et eksempel – er den personen som har laget en video fra en brann eller en lokal konsert en ansatt journalist, en frilanser som ofte arbeider for avisen, eller en vanlig privatperson? Ved registreringen ble de to typene derfor behandlet under ett.

Av de 227 avisene som kom ut ved utgangen av 2006 (228 aviser minus Aftenposten Aften), var det 60 som hadde lokale videoer, innkjøpte nasjonale og internasjonale videoer eller lenker til lokal-TV på sine nettsider. Ganske mange av dem hadde en kombinasjon av flere typer.

Den gangen var mange aviser midt inne i arbeidet med å bygge opp flermediale mediehus, og lokal-TV var ofte en del av strategien. Dette viste igjen på nettsidene. Den vanligste løsningen var en enkel lenke til lokal-TV, enten en stasjon som avisen drev selv eller som den samarbeidet med. Slike lenker var det 16 aviser som hadde. Fem aviser hadde et mer avansert opplegg, med pekere til enkeltsaker og ikke bare til hele sendingen. De fleste avisene som hadde lenker til lokal-TV, hadde ikke egenproduserte videoer i tillegg.

De viktigste leverandørene av eksterne videoer var NTB og ANB. Tilbudet fra ANB var nokså spesielt. Selskapet kjøpte nemlig inn engelskspråklige videoer med nyheter fra den internasjonale underholdningsverdenen, tilpasset dem til norsk og leverte dem til A-pressens lokalaviser via tjenesten siste.no. Denne tjenesten ble ofte brukt. Det så unektelig litt rart ut at små lokale fådagereaviser hadde lenker der man med ett tastetrykk fikk opp kjendisnyheter fra Hollywood.

Ved registreringen fant jeg 28 aviser som hadde eksternt produserte videoer eller direkte lenker til slike videoer på sine sider, men det er mulig at det var enda noen flere. Lenkene til de eksterne underholdningsnyhetene kunne nemlig være ganske godt gjemt. Åtte av disse 28 avisene kombinerte de eksterne videoene med videoer som avisene eller andre hadde produsert lokalt, og noen kombinerte dem med lenker til lokal-TV. Det var likevel 18 aviser som hadde eksterne videoer som sitt eneste videotilbud på nett. For de fleste avisene var video noe helt nytt, og de eksterne videoene egnet seg godt for teknisk utprøving.

25 aviser hadde egenproduserte lokale videoer på nettsidene. Dette var altså litt vanligere enn lenker til lokal-TV, men mindre vanlig enn eksterne videoer. Åtte av de 25 hadde også eksterne nyhetsvideoer på sidene, mens fire hadde lenke til lokal-TV.

Nyhetsverdien av de lokale videoene avhenger både av hvor mange de er, hvor ofte de legges ut, hvilke temaer de dekker og hvor gode de er. Registreringen dekket bare ett av disse kjennetegnene, nemlig hyppighet. Her ble det skilt mellom aviser som normalt la ut nye videoer 4–7 dager per uke, dvs. dagsavisfrekvens, de som publiserte 1–3 dager per uke (fådagarsavis), og de som publiserte sjeldnere. Fordelingen var syv aviser med 4–7 dager per uke, syv med 1–3 dager per uke og 11 som publiserte mer sjelden. De syv med dagsavisfrekvens var Dagbladet, VG, Finansavisen (dvs. Hegnar Online), Stavanger Aftenblad og de tre lokale dagsavisene Fredriksstad Blad, Haugesunds Avis og Tønsbergs Blad. Dette var aviser som åpenbart ville noe med sin videoproduksjon for nett.

I de fire årene fra begynnelsen av 2007 til begynnelsen av 2011 har mange aviser fått et helt annet forhold til video enn før. Den mest synlige forskjellen er at det er mange flere aviser som har videoer på nettsidene. Den største veksten skyldes bruken av lokale videoer, mens de eksterne videoene har fått en mindre fremtredende rolle. Etter det jeg har kunnet se, hadde alle avisene som brukte eksterne nyhetsvideoer, også lokale videoer på sine nettsider. Siden det er de lokale videoene som dominerer, er avisenes bruk av eksterne nyhetsvideoer ikke registrert i 2011.

Den andre tydelige forskjellen gjelder avisenes forhold til lokal-TV. Da den nye runden med kostnadskutt begynte sommeren og høsten 2008, var lokal-TV noe av det som ble sterkest rammet. Antall aviser som hadde lokal-TV som del av sitt mediehus, gikk derfor ned fra 16 sommeren 2008 til tre i mars 2010 (jf. *Avisåret 2009*). Denne omleggingen betyr at lokal-TV er nesten helt forsvunnet fra avisenes sider på Internett.

Av de tre avisene som fortsatt driver lokal-TV, har Telemarksavisa og Tidens Krav lenker til TV Telemark og TKTv på nettsidene. Samtidig bruker de noen av videoene fra disse stasjonene i sitt eget opplegg. Den tredje, Altaposten, har ingen lenke men legger ut noen videoer fra TV Nord. I tillegg til disse tre har Sarpsborg Arbeiderblad og Demokraten i Fredrikstad brukt ganske mange videoer fra TV Østfold 24 på sine sider. Det gjelder særlig dekning av ishockey, som er en viktig idrett i Sarpsborg og Fredrikstad. Dessuten har todagersavisen Nordhordland et aktivt samarbeid med TV Nordhordland. TV Nordhordland ble startet i april 2010 av selskapet Buss & Media, og er et friskt pust i en bransje som har vært preget av mange tilbakeslag. Buss & Media var opprinnelig et kristelig ungdomstilbud i Meland kommune, men fra 2008 har det vært et profesjonelt aksjeselskap.

Avisene bruker sine lokale videoer svært forskjellig. De kan være samlet under egne vignetter, som Web-TV, bt.no/tv (Bergens Tidende), FBTv (Fredriksstad Blad), Folkebladet-TV (Troms Folkeblad), de kan være plassert som klikkbare lenker inne i vanlige nyhetsartikler, og de kan ligge fremme på sidene uten utfyllende tekst. Derfor kan det være vanskelig å få oversikt over det som finnes.

Det jeg har gjort ved denne registreringen, er for det første å se etter videoer og henvisninger til videoer som er synlige på avisenes vanlige nettsider. Hvis jeg ikke har funnet noe på denne måten, har jeg søkt etter stikkordet video gjennom avisenes interne opplegg for artikkelsøk. Dette har gitt mange ekstra treff.

Søkene viste at 111 av 225 aviser hadde egne videoer på nettsidene i januar 2011. Det riktige tallet er sannsynligvis enda litt høyere, siden det kan være noen videoer som ikke er funnet. Dette er en dramatisk økning siden registreringen fire år tidligere, da det bare var 25 aviser som hadde egne lokale videoer og 60 som hadde en eller annen form for levende bilder på sidene.

For at video på avisenes nettsider skal være et reelt tilskudd til nyhetstilbudet, må det være tilstrekkelig mange av dem og de må produseres regelmessig. Derfor har jeg, på samme måte som for fire år siden, prøvd å registrere hva slags publiseringsrytme avisene har.

I utgangspunktet brukte jeg en firedeling etter frekvens: daglig (dvs. 4–7 ganger per uke, ukentlig (1–3 ganger per uke), sporadisk og gammel. Sporadisk betyr at avisen har lagt ut mindre enn en video per uke i januar 2011, men at den har minst en video som er publisert i løpet av de siste tre månedene. Gammel betyr at den nyeste videoen er lagt ut mer enn tre måneder før registreringen. De to første kategoriene ble også brukt i 2007.

For en del aviser har det vist seg at skillet mellom 4–7 og 1–3 publiseringsdager per uke ikke passet med deres praksis. Det gjaldt særlig noen av de lokale dagsavisene. Noen ganger la de ut nye videoer hver dag eller nesten hver dag, men så kunne det plutselig gå ganske lang tid før det kom noen ny. Disse avisene har altså brukt en helt annen produksjons- og publiseringsrytme for nettvideo enn for de vanlige nyhetene på Internett.

Av de 111 avisene som var registrert med egne videoer, var det 15 som ble plassert i kategorien 4–7 dager per uke, 23 i kategorien 1–3 dager, 54 som kom i mellomkategorien sporadisk publisering og 19 som bare hadde gamle videoer på nettsidene. Siden publiseringsrytmen har vært så ujevn, må de tre første tallene betraktes som anslag. Det de betyr er omtrent femten i den første kategorien, mellom 20 og 25 i den neste og i overkant av femti i den tredje.

Med litt velvilje kan alle videoer som er lagt ut i løpet av de siste tre månedene, betraktes som ferskvare. De er altså et uttrykk for at video er en del av avisens repertoar på nett. De gamle videoene forteller like tydelig at video ikke er en del av det normale arbeidet i redaksjonen. De er ofte svært gamle, og er enten rester fra en avbrutt satsing eller et tegn på at avisen en eller annen gang har ønsket å teste ut de tekniske mulighetene for videopublisering.

På samme måte som for vanlig nettpublisering, er det ikke tilfeldig hvilke aviser som satser mest på videoproduksjon for nett. Blant de 15 som ble plassert i kategorien 4–7 dager per uke kommer løssalgsavisene, de fleste storbyavisene, økonomiavisene Dagens Næringsliv og Finansavisen (Hegnar Online) og noen få vanlige dagsaviser. De lokale dagsavisene var

Tidens Krav og Telemarksavisa, dvs. de to avisene som kunne hente videoer fra sin egen lokal-TV, og dessuten Budstikka, Fædrelandsvennen, Glåmdalen og Troms Folkeblad. Den eneste av disse som virkelig er overraskende, er Troms Folkeblad. Med et opplag på litt under 7 500 tilhører den så definitivt gruppen av små lokale dagsaviser. Likevel har den en lokal videoproduksjon for nett (TV-Folkebladet) som skiller seg positivt ut både når det gjelder hyppighet og kvalitet. Avisen har en medarbeider som har bakgrunn fra lokal-TV og hovedsakelig arbeider med videoproduksjon, og dette er nok til at den kan legge ut lokale videoer nesten hver dag.

Tabell K. Lokale videoer på avisenes nettsider, januar 2011.

	Minst en ny per uke	Ny siste tre mnd.	Bare gamle videoer	Nyheter. ikke video	Ikke nyheter på nett	I alt	Antall (2010)
Løssalgsaviser	100	-	-	-	-	100	2
Storbyaviser (nr. 1 og 2)	71	14	-	14	-	99	7
Riksspredte meningsb. aviser	25	25	-	50	-	100	8
Nasjonale fådagersaviser	14	-	-	86	-	100	7
Lokale dagsaviser (nr. 1 og 2)	38	47	3	10	2	100	58
Lokale 2-3 dagersaviser	7	25	10	46	12	100	81
Lokale ukeaviser	-	6	15	47	32	100	62
Alle aviser, prosent	17	24	8	37	14	100	225
Alle aviser, antall	38	54	19	83	31	-	225

1) (Aftenposten) Aften er ikke regnet med, siden den har samme nettsider som Aftenposten.

Blant de store avisene er det størst grunn til å fremheve Hognar Online. Gjennom daglige økonomirapporter mandag til fredag er Trygve Hognar og hans medarbeidere de som mest systematisk har utnyttet nettets muligheter til å lage et fast, profesjonelt nyhets- og kommentarmagasin på sitt område.

Hvordan sammenhengen mellom avistype og videotilbud ser ut mer generelt, går frem av tabell K. Siden skillet mellom 4–7 og 1–3 dager per uke kan være usikkert, er disse to kategoriene slått sammen i tabellen. Skillet mellom regelmessig og sporadisk publisering er også litt mindre klart i virkeligheten enn det tabellen gir uttrykk for. At det er store forskjeller i den måten de forskjellige gruppene av aviser bruker video på, er likevel helt åpenbart.

De store dagsavisene, dvs. løssalgsavisene, storbyavisene og de riksspredte meningsavisene er allerede nevnt. Blant de vanlige lokale dagsavisene er det noen få som legger ut nye videoer daglig eller nesten daglig, men de fleste kommer i kategoriene 1-3 ganger per uke eller sporadisk. De lokale fådagersavisene er foreløpig enda mer tilbakeholdende. Mest tilbakeholdende er ukeavisene, som stort sett ikke har videoer på sine nettsider. Dersom de har noen, er de som regel gamle.

Produksjon av profesjonelle nyhetsvideoer er arbeidskrevende. Arbeidsinnsatsen i redaksjonen er derfor det viktigste målet for hvor mye avisene satser på lokal videoproduksjon. En mulig tommelfingerregel er at en videojournalist på heltid kan lage ett vanlig nyhetsinnslag per dag. Ut fra dette målet er det omtrent 15 aviser som satser så mye. De andre avisene som legger ut egenproduserte videoer bruker mindre ressurser enn dette, til dels betydelig mindre. Det kan skje ved at de som lager videoene (dvs. video- eller multimediejournalister) bare bruker en del av sin arbeidstid på videoproduksjon, og ved at avisen nøyer seg med å lage enkle videoklipp i stedet for vanlige, redigerte nyhetsfortellinger. Dette krever betydelig mindre arbeid.

Ved denne registreringen har jeg ikke prøvd å vurdere videoenes kvalitet, fortellermåte eller hvor stor arbeidsinnsats de representerer. Etter å ha brukt mange dager på å gå gjennom de forskjellige avisenes videotilbud, er det likevel noen inntrykk som sitter igjen. Det gjelder særlig for den store gruppen av lokale dagsaviser, der det har vært nødvendig å sjekke en lang rekke videoer for å bestemme frekvensen.

Den viktigste konklusjonen er at avisene er svært forskjellige. De avisene som har en omfattende produksjon av lokale videoer, har gjerne en kvalitet som ligner det vi finner i vanlig lokal-TV. Hos avisene med en lavere publiseringsfrekvens er svært mange av videoene enkle rent teknisk. Det vanlige er å bruke ett kamera, og det som finnes av variasjoner i bildet blir uforholdsmessig ofte skapt ved hjelp av zooming og panorering i stedet for klipp. Dermed fungerer videoen mer som dokumentasjon enn som nyhetsfortelling.

Arbeidsbesparelsen er selvfølgelig størst når opptaket er foretatt av en journalist eller fotograf som likevel har vært på stedet. Med dagens teknologi kan vanlige digitalkameraer også brukes til film, og da er det nærliggende at en utsendt journalist eller fotograf både filmer og fotograferer.

Et godt eksempel er en video som Romsdals Budstikke lagde da det var fakkeltog for Molde sykehus 1. februar 2011. Fotografen hadde stilt seg opp foran folkemengden, og det eneste som skilte videoen fra et stillbilde var langsom panorering. I en vanlig nyhetsfortelling fra det samme fakkeltoget ville oversiktsbildet vært klippet sammen med andre motiver, for eksempel opptak av eventuelle appeller, intervjuer med nøkkelpersoner osv. Dette ville imidlertid krevd mye ekstra arbeid.

Ressursbruken bestemmer ikke bare publiseringshyppighet og forholdet mellom vanlige redigerte nyhetsvideoer og enkle videoklipp. Det påvirker også hvilke saker som dekkes. De lokale avisene (storbyaviser og vanlige lokale dagsaviser) som har en omfattende og regelmessig videoproduksjon, dekker normalt et bredt utvalg av lokale saker. Når vi går over til de nettstedene som har en mer begrenset produksjon, blir inntrykket et annet.

I faglitteraturen blir uttrykket K-stoff ofte brukt som betegnelse for katastrofe, krise, konflikt og krig. De videoene som den gjennomsnittlige lokale dagsavis legger ut på nettet, kan karakteriseres med noen helt andre K-er: konsert, kos og kuriositet. Konsert betyr i dette til-

felle opptak fra alle slags lokale arrangementer, men det er musikkarrangementer som dominerer. Kos er først og fremst videoer med barn, men også med dyr. Blant kuriositetene er det mange innsendte videoer, for eksempel av ungdom som har laget skihopp i hagen eller fra garasjetaket. Et egenprodusert eksempel er en video som Tønsbergs Blad lagde en dag det var glatt i byen. Avisen utstyrte da en av journalistene med skøyter, og filmet ham mens han gikk rundt på en liten villavei. Videoen hadde ikke annen lyd enn litt skraping fra skøytene, slik at det var teksten i artikkelen som forklarte hva videoen handlet om.

En type katastrofe er riktignok godt representert blant de lokale nyhetsvideoene, og det er brann. De siste årene viser tall fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap at det har vært litt under 1 500 husbranner per år i Norge. Etter å ha sett gjennom avisenes egenproduserte videoer for januar og de første dagene i februar, kan man nesten tro at de har prøvd å dokumentere alle. Den omfattende dekningen henger selvfølgelig sammen med at dette er dramatiske hendelser som gjør seg godt på film. Mens en video fra en bilulykke sjelden gir mer informasjon enn et stillbilde, er et overtent hus i nattemørket et dramatisk syn. Brannvideoene er imidlertid ikke begrenset til overtente hus. Avisene har også videoer som er tatt opp etter at brannen er ferdig, og viser slike ting som utbrente hus med litt røyk eller brannmannskaper som pakker ned utstyr etter en vellykket sløkking på dagtid.

Tendensen til å prioritere lokale hendelser som det er enkelt å filme, er sannsynligvis den viktigste årsaken til at så mange aviser har en ujevn publiseringsrytme. Avisene vet hva slags temaer som egner seg for den enkle produksjonsmåten de vanligvis bruker, og velger saker ut fra det. Hvis det blir arrangert en musikk- eller kulturfestival på utgiverstedet, blir den gjerne dokumentert gjennom en serie korte videoklipp. Hvis det er en brann i distriktet, sørger journalisten for å få med et videoopptak i tillegg til stillbilder. Det samme gjelder trafikkulykker eller lokale demonstrasjoner.

Andre ganger må videoene heller sees som et uttrykk for en mer eller mindre tilfeldig idé. Tønsbergs Blads video av en journalist med skøyter på glattisen er et godt eksempel. I en vanlig lokal-TV stasjon ville de sakene som redaksjonen selv hadde tatt initiativ til, blitt brukt til å sørge for at den normale sendetiden ble fylt. I en lokal dagsavis med begrenset video-produksjon er det ikke noen slik bevisst plassering av innslagene.

Avisjournalistikkens fremtid

I årene før 2008 var norske avisfolk svært bekymret for at opplaget falt og at færre leste avis. Bekymringen ble forsterket av alle som snakket om papiravisens død, om nye medievaner og om overgangen fra papir til nett. De avisene som hadde muligheter til det, brukte derfor mye penger på å etablere flermediale mediehus med lokal-TV og/eller lokalradio i tillegg til nett og papir.

Den nedgangen i aviskonsumet som var blitt en tydelig trend fra 2005 til 2008, har fortsatt i 2009 og 2010. Likevel er det ikke bortfallet av lesere og abonnenter som har skapt størst bekymring i disse årene, men nedgangen i annonseinntekter. Aviseiernes viktigste svar på

nedgangen har vært å kutte kostnader, og nedbemanning har vært et av de viktigste tiltakene. Nedskjæringen har gått hardest ut over avisenes lokal-TV og lokalradio, som stort sett er nedlagt, men avis- og nettredaksjonene er også berørt. Nedbemanningen er en prosess som har foregått mer eller mindre kontinuerlig siden 2001, da vi hadde den forrige alvorlige krisen i annonsemarkedet, men presset er forsterket de siste årene.

Norsk Journalistlag (NJ) har lenge advart mot denne utviklingen, som den mener betyr en svekkelse av journalistikken. Et tydelig uttrykk for NJs bekymring er at foreningen bestilte en utredning om forholdet mellom medieeierens utbyttepolitikk og den redaksjonelle innsatsen så tidlig som i februar 2008. Resultatet av utredningen var rapporten *I konsernets øyne er redaksjonen en utgiftspost* som professor Helge Østbye og masterstudent Nina Kvalheim la fram på NJs landsmøte i april 2009. Rapporten ble altså utarbeidet før nedgangen i annonseinntektene hadde slått inn for fullt. Likevel mente Østbye og Kvalheim at produksjonskravet var økt i løpet av de siste årene, og at dette ”i noen grad” gikk ut over den daglige lokale rapporteringen. Det som ble sterkest rammet, var imidlertid ”de mer ressurskrevende formene for journalistikk. Hver enkelt sak blir enklere behandlet, og både journalister og redaktører medgir at det satses lite eller ingenting på mer gravende og undersøkende journalistikk” (s. 46).

Til tross for det dramatiske fallet i annonseinntekter, gikk konsernene med overskudd i 2009. I 2010 har de hatt omtrent 10 prosent fortjenestemargin, dvs. det samme som før krisen. Dette har ikke vært mulig uten nye, harde kostnadskutt.

Nå ser det ut til at den økonomiske situasjonen er i ferd med å bli normal igjen. Det betyr imidlertid ikke at kravet om innsparing forsvinner. En ting er at kommersielle eiere alltid ønsker større fortjeneste. Hvis man ser til utlandet, vil man finne mange eksempler på avisbedrifter med både 20 og 30 prosent fortjeneste. Det som utgjør den største trusselen for norske aviser, er likevel at inntektene vil fortsette å falle. Med fortsatt nedgang i opplag og antall lesere, og med stadig sterkere konkurranse på annonsemarkedet, vil reduserte inntekter bli normaltstanden i årene som kommer. Dette gjelder særlig for papiravisene, men det er lite som tyder på at Internett og andre nye medier vil veie opp for det papiravisene taper. For VG har redaktør Torry Pedersen nylig fortalt at inntektene fra en leser på nettet bare er en åttendedel av inntektene fra en papirleser. En som leser VG på mobil er bare verdt en syvendedel av nettleseren igjen (Dagens Næringsliv 22. januar 2011). De fleste norske aviser tjener enda mindre på sine nettlekere enn VG.

En langvarig nedgang i inntektene betyr sannsynligvis at noen aviser vil bli nedlagt. For det store flertall er det imidlertid ikke nedleggelse som er den reelle trusselen, men utarming. Både i USA og Storbritannia har avisene hatt flere tiår med stagnasjon og tilbakegang, men likevel har eierne fortsatt å ta ut et svært høyt utbytte. I disse landene finnes det etter hvert mye forskning som viser hvordan utarmingens arter seg i praksis.

I forrige utgave av Avisåret viste jeg til de amerikanske bøkene *The Vanishing Newspaper* av Philip Meyer (2004) og *The Death and Life of American Journalism* av Robert McChesney

og John Nichols (2009). Begge beskriver en nedadgående spiral med dårligere og mer overfladiske aviser, lavere opplag og enda flere nedskjæringer. I Storbritannia er Nick Davies en av de mest kjente kritikerne. Hans bok *Flat Earth News* (2008) handler om forfallet i britisk presse – ikke tabloidene som lenge har hatt et dårlig rykte, men kvalitetsavisene, ”the most trusted of media outlets”. På grunn av økt produksjonspress (samme antall journalister skulle produsere stadig mer stoff) ble det ikke bare mindre plass for ambisiøse graveprosjekter. Det ble også mindre tid til å kvalitetssikre opplysninger, til å møte kilder ansikt til ansikt, og til å arbeide utenfor redaksjonen. I stedet for gammeldags, grundig journalistikk ble arbeidsmåten det Davies har kalt ”churnalism”, dvs. at journalistene kvernet ut redaksjonelt innhold gjennom ”rapid repackaging of largely unchecked second-hand material” (s. 60).

De norske avisene har fremdeles en svært sterk posisjon sammenlignet med avisene i nesten alle andre land. Det gir dem gode muligheter til å møte nedgangen på en fornuftig måte. Men hva som er fornuftig, finnes det ingen felles oppfatning om. Noen vil verne om papiravisen, Edda Media satser på å øke inntektene fra digitale medier, og iPad og nyheter på mobil har også sine tilhengere. Selv om de norske avisenes historie fra begynnelsen av 1980-tallet og fremover er full av eksempler på mislykkede og dyre satsinger på nye medier, er det ikke engang enighet om at det er fornuftig å tenke seg om og studere andres erfaringer før man bruker mye penger på noe nytt. Hvor mye har norske aviser brukt på iPad til nå, hvor mye vil de bruke i løpet av de neste årene, og hvor store inntekter regner de med?

Etter min oppfatning må vern om papirutgaven være en helt sentral del av fremtidsstrategien, i hvert fall for abonnementsavisene. Det er fremdeles her de henter mesteparten av inntektene, og vil gjøre det i mange år fremover. Dette betyr for det første at avisene må satse på å begrense opplagsfallet. For 2010 viser opplagstallene at både Aftenposten og Bergens Tidende har gått tilbake med mindre enn 1,5 prosent, og det må utvilsomt regnes som et akseptabelt nivå. Dersom et flertall av abonnementsavisene kommer ned på det samme nivået, gir det mye bedre fremtidsutsikter enn et årlig fall på tre prosent eller mer.

Vern om papirutgaven betyr også at avisene må skjerme redaksjonene mot nedskjæring. Og dersom nedskjæring er uunngåelig, må det gjøres slik at avisene ikke mister mulighetene til å oppfylle sitt samfunnsoppdrag. Det betyr at de må prioritere selvstendig innsamling av pålitelige og vesentlige nyheter, og ikke la seg friste for sterkt av alle de mulighetene som finnes til rask og overfladisk innholdsproduksjon.

Vedlegg: Tabeller over avisutvikling

Hensikten med tabellene nedenfor er å lage en oppdatert statistikk for norske aviser. Hvilke år som er tatt med, har variert fra utgave til utgave. Tidligere var det med noen få tidspunkter før 1987, deretter hvert tredje år, og til slutt de to siste årene. I utgaven for 2009 er det ikke tatt med opplysninger for tiden før 1990, og i denne rapporten er opplysningene om 1993 og 1996 sløyfet i noen av tabellene. Dermed er tabellene litt mer oversiktlige.

Noen definisjoner

Til grunn for statistikken ligger det en bestemt oppfatning av hva som skal regnes som avis, og retningslinjer for hvordan avisdefinisjonen skal brukes i praksis. Det er også faste definisjoner av utgiversted og avis konkurranse, og regler for registrering av utgivelsesfrekvens og opplag.

Avis

I dag finnes det ingen avisdefinisjon som er allment akseptert. MBL bruker en definisjon, Medietilsynet en annen, og jeg bruker en tredje. Det er også en kilde til forvirring at opplysninger om MBLs medlemsaviser ofte blir brukt som statistikk over norske aviser. De forskjellige definisjonene er omtalt i IJ-rapport nr 3/2004: "Hva er en avis? Avisbegrepet fra Hellerudkomiteen til Se og Hør".

De siste årene er det blitt et stadig bedre samsvar mellom min avisdefinisjon og den definisjonen som Medietilsynet bruker ved beregning av eierandeler. For 2010 er det ingen aviser vi vurderer forskjellig.

Statistikken dekker alle publikasjoner som kommer ut minst en gang pr. uke, og som fyller de opprinnelige reglene for listeføring som avis. Dette innebærer at de skal "orientere allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål" og ta reell betaling for abonnement og løssalg. Lokale utgaver (edisjoner) med mindre enn 50 prosent eget stoff, er ikke regnet som selvstendig avis.

Kravet til avis er praktisert forholdsvis liberalt. Før 1995 ble alle medlemmer av Norske Avisers Landsforening (som MBL het tidligere) automatisk regnet som avis. SøndagSøndag, Fiskaren (fra 1991, da den ble medlem i NAL) og Finansavisen er også med i statistikken, selv om de i en del av perioden ikke var godkjent som støtteberettigede aviser.

Alle publikasjoner som får støtte som avis, og kommer ut minst en gang pr. uke, er regnet med. Før 2003 gjaldt det også alle aviser som fikk støtte under posten "visse publikasjoner". Aviser for nordmenn i utlandet (dvs. Nytt fra Norge) er derimot holdt utenfor. Begrunnelsen er formell: siden de selges utenfor landet, bør de heller ikke være med ved utregningen av avisforbruk pr. husstand. Det samme gjelder engelskspråklige aviser beregnet på et internasjonalt publikum (dvs. Trade Winds).

De siste årene har MBL endret sine regler for medlemskap, og har nå medlemmer som ikke tilfredsstillter den gamle avisdefinisjonen. I 2010 gjaldt det spesialpublikasjonene Computerworld, Korsets Seier, Stallsriket, Ruijan Kaiku (lav frekvens), Tips og Utrop (lav frekvens), og gratisavisene Byavis Tønsberg, Eiker Avis, Gjøviks Blad, Hamar Dagblad, Kristiansands Avis, Totens Blad og Ullern Avis Akersposten. Disse publikasjonene er ikke med i statistikken.

Opgavene for det enkelte år gjelder alle aviser som var i virksomhet ved utgangen av året, eller frem til utgangen av året. De siste årene kan alle forskjeller mellom Medietilsynets og mine tall forklare med denne regelen – tilsynet tar ikke med nystartede aviser og aviser som er lagt ned ved utgangen av året.

Utgiversted og aviskonkurranse

Som utgiversted er regnet den byen, tettstedet eller kommunen der avisen har sin hovedredaksjon. Dette er ikke nødvendigvis det stedet der avisen blir trykket eller levert til Postverket.

I de aller fleste tilfeller har valget mellom tettsted og kommune ingen praktisk betydning. Det er likevel to situasjoner som forutsetter klare retningslinjer.

Den ene gjelder aviser som kommer ut på forskjellige tettsteder i samme kommune. Her er hovedregelen at kommunen, ikke tettstedet, skal regnes som utgiversted. For å ta et eksempel: lokalavisen Grenda kommer ut i Rosendal, Kvinnheringen på Husnes. Begge utgiverstedene ligger i Kvinnherad kommune, men avstanden er mer enn 30 kilometer. Siden begge avisene dekker hele kommunen, er de likevel regnet som aviser med samme utgiversted.

Unntaket fra regelen er de tilfellene der en eller begge aviser bare dekker den delen av kommunen som sogner til et bestemt tettsted. I dag gjelder dette de to avisene i Lillesand kommune: Lillesandsposten (Lillesand) og Høvågavisa (Høvåg). Høvåg var tidligere egen kommune, men ble slått sammen med Lillesand og Vestre Moland på 1960-tallet. Siden Høvågavisa bare dekker gamle Høvåg kommune, er Høvåg regnet som eget utgiversted.

Et annet tvilstilfelle gjelder utgiversted for bydelsaviser eller forstadsaviser i de største byene, som Nordstrands Blad og Akers Avis/Groruddalen i Oslo og Fanaposten og Åsane Tidende i Bergen. Her er hovedregelen at byen er regnet som utgiversted. Det eneste unntaket er Ytre Arna i Bergen kommune. Begrunnelsen er at avisen på stedet (Bygdanytt) ble etablert lenge før Arna ble en del av Bergen, og at Bygdanytt fremdeles dekker Osterøy kommune i tillegg til bydelene Ytre og Indre Arna. Tidligere regnet jeg også Fana og Åsane som egne utgiversteder, men det er nå rettet.

Aviser med samme utgiversted blir normalt regnet som konkurrenter, og stedet som et utgiversted med aviskonkurranse. Det er likevel gjort unntak for noen steder der avisene har helt forskjellige målgrupper og forskjellig dekningsområde. Før 2004 gjaldt det bare steder der det ble utgitt en typisk nisjeavis i tillegg til den lokale avisen. Harstad er et godt eksempel. Der blir det både gitt ut en lokal dagsavis, Harstad Tidende, og Fiskeribladet som er en spesialisert fådagersavis. Disse to avisene konkurrerte i svært liten grad med hverandre, og Harstad ble regnet som utgiversted uten konkurranse.

Fra 2004 til 2008 er det også gjort unntak for Drammen, som da hadde en liten bydelsavis (Konnerudposten) i tillegg til Drammens Tidende. Siden Konnerudposten bare dekket en liten del av utgiverstedet, er Drammen ikke regnet som utgiversted med aviskonkurranse. Hvis en liten fådagersavis dekker hele utgiverkommunen til en større dagsavis, blir den derimot regnet som konkurrent. I 2010 var det slik konkurranse i Arendal og Steinkjer.

Utgivelsesfrekvens, dagsavis og fådagersavis

Dagsaviser er aviser med 4–7 utgaver pr. uke, fådagersaviser har 1–3 utgaver. Dersom en avis har endret utgivelsesfrekvens i løpet av året, er det den frekvensen som dekker den største delen av året som er brukt. Hvis avisen har skiftet frekvens i månedsskiftet juni/juli, er det frekvensen i siste halvår som teller.

Opplagstall

De aller fleste opplagstallene er godkjente og kontrollerte tall fra Mediebedriftenes Landsforening (MBL), Landslaget for Lokalaviser (LLA) og Kulturdepartementet eller Statens medieforvaltning. Når slike tall mangler, er det brukt anslag, fortrinnsvis avisenes egne. Etter at pressestøtten ble innført i 1969, er det svært få aviser som ikke har offisielle opplagstall.

Aviser per husstand

Før 2006 ble opplysninger om antall husholdninger bare samlet inn gjennom folketellingene. De ble foretatt hvert tiende år, med 2001 som den siste. Resultatene fra denne tellingen er brukt til å lage reviderte tall for husstander og husstandsdekning for alle år mellom 1990 og 2001.

Fra og med 2006 lager Statistisk Sentralbyrå en årlig husholdningsstatistikk ved hjelp av Folkeregisteret. Selv om definisjonen av husholdning er den samme som i folketellingene, blir resultatene litt forskjellige. Det skyldes særlig studenter og andre unge som ikke lenger bor i foreldrenes husholdning, men som ikke har meldt flytting. De blir regnet med til foreldrenes husholdning i den nye statistikken som bygger på registeropplysninger, mens mange av dem ville blitt regnet som selvstendige husholdninger ved folketellingene som bygger på intervju og registrering av faktisk bosted. Forskjellen mellom de to måtene å registrere husholdninger på, er i størrelsesordenen 3–4 prosent.

Figur 4. Oversikt over tabeller og tabellnummer i rapportene

	1994- 2001	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Antall aviser etter frekvens	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Antall aviser etter type	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Samlet opplag etter type	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Husstandsdekning etter type	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Utgiversteder	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Utvikling for de største aviskjedene	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Pressestøtte etter type avis	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Opplagsutvikling for søndagsaviser	8	6	6	6	6	6	6	6	6
Prisutvikling for abonnementsaviser	9	-	-	7	7	7	7	7	7
Avisenes tilbud på Internett	10	7	8 ¹⁾	8	8	8 ¹⁾	8	-	8
Gratisaviser med minst en utg uke	11	-	7	-	9	-	9	9	-
Andel som leste avis på hverdager	12	-	-	9	10	9	10	8	9
Enkeltaviser etter type	13	8	9	10	11	10	11	10	10
Enkeltaviser etter fylke	-	-	-	-	-	-	-	-	11

Oppdatering og utskifting av tabeller

I de årene som er gått siden den første avisstatistikken ble offentliggjort, har jeg foretatt en del rettelser av tall fra tidligere utgaver. Rettelsene skyldes to forhold. Det ene er endring av definisjoner. For å sikre sammenlignbarhet over tid, er den nye definisjonen gitt tilbakevirkende kraft så sant det har vært praktisk mulig. Den andre årsaken til endringer er at jeg har fått nye opplysninger (f.eks. funnet en avis som ikke har vært registrert), eller oppdaget feil i materialet.

Frem til 2004 ble hver rapport laget i to utgaver. Nå er det bare en. Det skyldes at nesten alle aviser har hatt opplagstall allerede i februar. De nye opplysningene som kommer når Medietilsynet offentliggjør sine opplagstall etter sommeren, blir i stedet innarbeidet i neste års rapport.

Før 2002 var det 13 faste tabeller i tabelldelen. Senere er noen tabeller sløyfet, mens andre ikke er laget hvert eneste år. Endringene har flere årsaker. Noen opplysninger finnes også andre steder (f.eks. eierforhold, pressestøtte), noen blir lite brukt, og noen beskriver en utvikling som går såpass langsomt at det ikke er nødvendig med en oppdatering hvert eneste år (internett, gratisaviser).

Tabell 1. Antall aviser¹⁾ etter utgivelseshyppighet, 1990 til 2010

	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008 ³⁾	2009	2010
7 utgaver/uke	-	4	4	9	10	13	9	5	5
6 utgaver/uke	62 ²⁾	59	60	57	51	48	52	56	56
5 utgaver/uke	16	15	14	12	12	11	13	12	12
4 utgaver/uke	8	6	4	3	3	2	2	2	2
3 utgaver/uke	45	44	50	50	50	52	50	50	50
2 utgaver/uke	32	36	31	33	30	34	32	33	33
1 utgave/uke	39	45	57	59	61	65	70	67	68
Dagsaviser	86	84	82	81	76	74	76	75	75
Fådagrsaviser	116	125	138	143	141	151	152	150	151
Aviser i alt	202	209	220	223	217	225	228	225	226

- 1) Computerworld ble tidligere regnet som avis, men er nå tatt ut av statistikken. Endringen gjelder hele perioden 1995–2006, Den var registrert med to utgaver pr. uke fra 1999 til og med 2002, en utgave pr. uke de andre årene.
- 2) Fem aviser ble syvdagersaviser høsten 1990, men var seksdagersaviser mer enn halve året.
- 3) Avvir og Sagat er regnet som femdagersaviser i 2008 selv om de hadde en lavere frekvens mer enn halve året.

Tabell 2. Antall aviser¹⁾ etter type, 1990 til 2010

	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008	2009	2010
Løssalgsaviser	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Storbyaviser ²⁾	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Nr. 2-aviser, store byer	4	4	3	3	3	3	3	3	3
Riksspredte meningsbærende aviser	6	6	6	6	6	6	8 ³⁾	8	8
Lokale dagsaviser, ledende	59	58	58	58	57	56	56	56	56
Lokale dagsaviser, nr. 2	10	9	8	7	3	2	2	2	2
Lokale 2-3 dagersaviser	75	74	77	78	76	80	81	81	81
Lokale ukeaviser	29	36	45	49	50	57	63	61	62
Nasjonale fådagrsaviser	12	15	16	15	15	14	8	7	7
Aftenposten Aften	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Alle avistyper	202	209	220	223	217	225	228	225	226

- 1) Computerworld ble tidligere regnet som avis for perioden 1995 til 2006, men er nå tatt ut av statistikken.
- 2) Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad.
- 3) Avvir og Sagat er regnet som dagsaviser i 2008 selv om de var fådagrsaviser mer enn halve året.

Tabell 3. Samlet opplag etter avistype, 1990 til 2010. 1.000 eksemplarer

	1990	1999	2002	2005	2008	2009	2010	Pst endring 2009-2010
Løssalgaviser	587	581	582	506	408	368	331	-9,8
Storbyaviser ¹⁾	521	542	512	488	477	467	460	-1,7
Nr. 2-aviser, store byer	110	87	78	80	68	64	58	-9,1
Riksspredte menings- bærende aviser	119	150	154	160	177	173	173	0,0
Lokale dagsaviser, ledende	947	966	947	909	867	840	815	-3,0
Lokale dagsaviser, nr.2	120	78	38	33	32	31	30	-3,1
Lokale 2-3 dagersaviser	363	372	386	400	398	393	388	-1,4
Lokale ukeaviser	49	100	107	123	136	132	134	1,9
Nasjonale fådagersaviser	120	91	106	99	76	80	77	-3,0
Aftenposten Aften ²⁾	193	180	164	142	125	112	105	-5,9
Dagsaviser i alt ²⁾	2 596	2 584	2 473	2 318	2 153	1 943	1 868	-3,9
Fådagersaviser i alt ²⁾	532	562	598	622	610	716	704	-1,7
Alle avistyper	3 128	3 146	3 072	2 939	2 763	2 659	2 572	-3,3
Veid opplag ³⁾	2 808	2 891	2 802	2 657	2 462	2 300	2 214	-3,8

1) Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad.

2) Aften (Aftenposten Aften) gikk fra fem til tre utgaver pr. uke i 2009.

3) Opplagstall er veid etter avisenes utgivelsesfrekvens, jf. omtale i *Avisåret 2000*.

Tabell 4. Samlet husstandsdekning for aviser etter type, 1990 til 2010

	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008	2009	2010
Løssalgaviser	.34	.34	.30	.30	.29	.25	.19	.17	.15
Storbyaviser ¹⁾	.30	.30	.29	.28	.26	.24	.23	.22	.21
Nr. 2-aviser, store byer	.06	.06	.05	.05	.04	.04	.03	.03	.03
Riksspredte menings- bærende aviser	.07	.07	.07	.08	.08	.08	.08	.08	.08
Lokale dagsaviser, ledende	.54	.53	.51	.50	.48	.45	.41	.39	.37
Lokale dagsaviser, nr. 2	.07	.06	.05	.04	.02	.02	.02	.01	.01
Lokale 2-3 dagersaviser	.21	.20	.20	.19	.20	.20	.19	.18	.18
Lokale ukeaviser	.03	.04	.05	.05	.05	.06	.06	.06	.06
Nasjonale fådagersaviser	.07	.07	.06	.05	.05	.05	.04	.04	.04
Aftenposten Aften ²⁾	.11	.11	.10	.09	.08	.07	.06	.05	.05
Dagsaviser i alt	1.48	1.45	1.38	1.35	1.25	1.14	1.02	.90	.85
Fådagersaviser i alt	.30	.30	.31	.29	.30	.31	.29	.33	.32
Alle avistyper	1.79	1.75	1.69	1.64	1.55	1.45	1.31	1.23	1.18
Veid opplag ³⁾ per husstand	1.60	1.58	1.53	1.51	1.42	1.31	1.17	1.07	1.01

1) Aftenposten, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad.

2) Aften (Aftenposten Aften) gikk fra fem til tre utgaver pr. uke i 2009.

3) Opplagstall er veid etter avisenes utgivelsesfrekvens, jf. omtale i *Avisåret 2000*.

Tabell 5. Utgiversteder etter avistilbud, 1990 til 2010

	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008	2009	2010
Minst tre dagsaviser	2	2	2	2	2	2	2	2	2
To dagsaviser ¹⁾	13	12	10	8	4	3	3	3	3
Dagsavis og fådagers	7	4	6	8	5	5	9	8	8
En dagsavis	41	44	44	44	50	50	48 ²⁾	49	49
To eller flere fådagers	3	5	6	3	5	7	6	6	6
En fådagersavis	88	94	101	109	108	114	117	117	118
Dagsaviskonkurranse	15	14	12	10	6	5	5	5	5
Annen lokal konkurranse	10	9	12	11	10	12	15	14	14
Sted med avismonopol	129	138	145	153	158	164	165	166	167
Sted med dagsavis	63	62	62	62	61	60	62	62	62
Utgiversteder i alt	154	161	169	174	174	181	185	185	186
Aviser i alt	202	209	220	223	217	225	228	225	226

1) Hamar er regnet som utgiversted med konkurranse også før 1999, selv om Hamar Dagblad var en spesialutgave av Østlendingen og ikke en selvstendig avis (jf. NOU 1992:14 s. 20).

2) Karasjok/Kautokeino og Lakselv er regnet som steder med dagsavis i 2008, selv om avisene Avvir og Sagat var dagsaviser mindre enn halve året.

Tabell 6. Opplagsutvikling for søndagsaviser, 1990 til 2010. 1.000 eksemplarer

	1990	1993	1996	1999	2002	2005	2008	2009	2010
VG	218	256	280	308	314	299	240	221	207
Dagbladet	130	150	165	177	161	151	107	91	82
Løssalgssaviser samlet	348	406	444	484	475	450	347	312	288
Pst. av hverdagsopplag	59	67	79	83	82	89	85	85	87
Aftenposten	222	226	224	237	235	223	216	213	211
Bergensavisen	14	24	32	27	30	31	26	24	21
Bergens Tidende	-	-	84	86	83	84	83	80	81
Adresseavisen	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Romerikes Blad	36	39	42	40	38	39	37	-	-
SøndagSøndag (anslag)	(50)	(23)	(14)	(12)	(12)	(15)	-	-	-
Fredriksstad Blad	-	-	-	23	25	24	23	-	-
Demokraten	-	-	-	9	-	-	-	-	-
Moss Avis	-	-	-	15	16	15	15	-	-
Moss Dagblad (1998)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dagsavisen	-	-	-	41	32	32	-	-	-
Drammens Tidende	-	-	-	-	44	42	38	-	-
Rogalands Avis	-	-	-	-	-	5	-	-	-
Telemarksavisa	-	-	-	-	-	17	-	-	-
Varden	-	-	-	-	-	26	-	-	-
I alt	699	717	839	976	990	1004	784	630	601

Tabell 7. Prisutvikling¹⁾ for abonnementsaviser, 1990 til 2010. 2010-kroner.

	1990	1999	2002	2005	2008	2009	2010	Pst. endring 2009-2010
6-7 utgaver/uke	1405	1821	1962	2094	2185	2248	2277	1,3
5 utgaver/uke ²⁾	1053	1384	1497	1613	1672	1638	1658	1,2
4 utgaver/uke	842	1313	1272	1606	1648	1684	1718	2,1
3 utgaver/uke	665	893	964	1091	1151	1200	1249	4,1
2 utgaver/uke	477	651	691	751	815	849	885	4,2
1 utgave/uke	379	506	574	627	672	702	732	4,3
34 lokale dagsaviser	1377	1766	1852	1975	2060	2126	2150	1,1

- 1) Gjennomsnitt for ukeaviser i 1996, 2005 og 2006 og todagersaviser i 1999 og 2002 er blitt lavere ved at Computerworld er tatt ut av statistikken.
- 2) Nedgangen i gjennomsnittlig pris skyldes de nye femdagersavisene Avvir og Ságat som kostet hhv. 1200 og 1380 kroner i 2009.

Tabell 8. Andel som leste avis på vanlige hverdager 1991–2009. Prosent

	1991	1994/ 1995	1998/ 1999	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008	2009
Alle 15 år og over	93	92	89	85	84	82	79	75	73
15-19 år	88	82	72	71	69	62	59	54	47
20-24 år	89	84	76	69	70	63	58	55	48
25-29 år	89	91	85	78	76	68	66	57	55
30-44 år	93	93	91	87	83	84	79	74	72
45-64 år	96	96	92	91	93	93	88	87	85
65-79 år	95	93	95	92	92	93	93	86	88

Kilde: Spesieltabeller fra Statistisk Sentralbyrås Kultur- og mediebruksundersøkelser 1991 og 1994 og Norsk Mediebarometer 1995–2009.

Tabell 9. Aviser på Internett ¹⁾ 1996–2010. Gjelder utgangen av året.

	1996	1999	2001	2003	2005	2006	2008	2010
Oppdaterte nyheter, dagsavis ²⁾	-	12	39	23	38	60	69	64
Oppdaterte nyheter, fådagersavis ³⁾	-	-	7	16	36	58	79	47
Fyldig nettaviss ⁴⁾	16	47	63	66	44	28	22	39
Smal nettaviss, notisavis	29	18	38	51	63	49	25	44
Egne nyheter i alt	45	77	147	156	181	195	196	194
Egen hjemmeside	17	19	13	24	24	17	21	16
Annet	9	3	3	5	2	2	1	6
Eget opplegg i alt	71	99	163	185	207	214	218	216
Antall aviser (uten Aften)	219	222	216	221	224	227	227	225

- 1) Oversikten gjelder betalte (papir)aviser på Internett. Gratisaviser og rene nettaviser er ikke med. Aftenposten Aften (nå Aften) har ikke egne sider på nett og er ikke regnet med.
- 2) For 1999 gjelder registreringen bare dagsaviser. Krav til oppdatering for dagsaviser er litt strengere fra 2003 og fremover, jf. kommentar i *Avisåret 2003*.
- 3) Kravet til oppdatering for fådagersaviser er strengere fra 2008, og praktiseringen er innskjerpet i 2010.
- 4) Minst fire nyhetssaker presentert som mer enn en kort notis.

Tabell 10. Aviser 2010 etter type, opplag og forening

Avis	Utg.sted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009	Forening
<i>Løssalgsaviser</i>						
Dagbladet	Oslo	7	98.130	-7.125	93,2	MBL
VG - Verdens Gang	Oslo	7	233.295	-29.079	88,9	MBL
<i>2 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>			<i>331.425</i>		
<i>Storbyaviser</i>						
Adresseavisen	Trondheim	6	73.434	-2.401	96,8	MBL
Aftenposten	Oslo	7	239.831	-3.357	98,6	MBL
Bergens Tidende	Bergen	7	82.432	-654	99,2	MBL
Stavanger Aftenblad	Stavanger	6	63.988	-1.310	98,0	MBL
<i>4 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>				<i>459.685</i>	
<i>Nr.2-aviser i de største byene</i>						
Bergensavisen	Bergen	7	22.452	-2.726	89,2	MBL
Dagsavisen	Oslo	6	26.019	-2.318	91,8	MBL
Rogalands Avis	Stavanger	6	9.543	-767	92,6	MBL
<i>3 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>58.014</i>			
<i>Riksspredte meningsbærende aviser</i>						
Ávvir	Kautok/Karasjok	5	1.271	67	105,6	MBL
Dagen Magazinet	Bergen	6	9.946	-300	97,1	MBL
Dagens Næringsliv	Oslo	6	80.559	931	101,2	MBL
Finansavisen	Oslo	6	25.556	-264	99,0	MBL
Klassekampen	Oslo	6	14.390	1.125	108,5	MBL
Nationen	Oslo	6	13.642	-872	94,0	MBL
Sågat	Lakselv	5	2.732	4	100,1	LLA
Vårt Land	Oslo	6	24.781	-776	97,0	MBL
<i>8 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>172.877</i>			
<i>Ledende lokale dagsaviser</i>						
Agderposten	Arendal	6	21.877	-619	97,2	MBL
Akershus Amtstidende	Drøbak	5	8.267	-177	97,9	MBL
Altaposten	Alta	6	5.117	-398	92,8	MBL
Aura Avis	Sunnalsøra	4	3.150	-83	97,4	MBL
Avisa Nordland	Bodø	6	22.014	-648	97,1	MBL
Bladet Vesterålen	Sortland	5	8.478	-420	95,3	MBL
Brønnøysunds Avis	Brønnøysund	5	4.035	-271	93,7	MBL
Budstikka	Sandvika	6	26.230	-944	96,5	MBL
Drammens Tidende	Drammen	6	36.109	-1.569	95,8	MBL
Eidsvold Ullensaker Blad	Eidsvoll	5	7.865	-68	99,1	MBL
Farsunds Avis	Farsund	6	5.994	-100	98,4	MBL
Finnmark Dagblad	Hammerfest	6	7.713	-357	95,6	MBL
Finnmarken	Vadsø	6	6.359	-491	92,8	MBL
Firda	Førde	6	13.330	-255	98,1	MBL
Fredriksstad Blad	Fredrikstad	6	21.587	-358	98,4	MBL

Tabell 10, forts.

Avis	Utg.sted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009	Forening
Fremover	Narvik	6	7.980	-240	97,1	MBL
Fædrelandsvennen	Kristiansand	6	37.934	-1.520	96,1	MBL
Gjengangeren	Horten	6	6.489	204	103,2	MBL
Glåmdalen	Kongsvinger	6	18.531	-539	97,2	MBL
Gudbrandsdølen Dagingen	Lillehammer	6	24.842	-839	96,7	MBL
Hadeland	Brandbu	5	7.364	-56	99,2	MBL
Halden Arbeiderblad	Halden	6	8.154	-226	97,3	MBL
Hamar Arbeiderblad	Hamar	6	25.275	-568	97,8	MBL
Harstad Tidende	Harstad	6	12.072	-436	96,5	MBL
Haugesunds Avis	Haugesund	6	29.254	-653	97,8	MBL
Helgeland Arbeiderblad	Mosjøen	6	8.573	-170	98,1	MBL
Laagendalsposten	Kongsberg	6	9.511	-374	96,2	MBL
Lindesnes	Mandal	6	6.267	-119	98,1	MBL
Lofotposten	Svolvær	6	6.512	-360	94,8	MBL
Moss Avis	Moss	6	14.869	1	100,0	MBL
Namdals-Avisa	Namsos	6	12.159	-353	97,2	MBL
Nordlys	Tromsø	6	24.458	-1.469	94,3	MBL
Oppland Arbeiderblad	Gjøvik	6	25.040	-454	98,2	MBL
Porsgrunns Dagblad	Porsgrunn	5	4.614	-152	96,8	MBL
Rana Blad	Mo i Rana	6	10.398	-137	98,7	MBL
Ringerikes Blad	Hønefoss	6	12.353	-256	98,0	MBL
Rjukan Arbeiderblad	Rjukan	5	2.255	-45	98,0	MBL
Romerikes Blad	Lillestrøm	6	33.364	-2.497	93,0	MBL
Romsdals Budstikke	Molde	6	17.494	-243	98,6	MBL
Sandefjords Blad	Sandefjord	6	13.685	-192	98,6	MBL
Sarpsborg Arbeiderblad	Sarpsborg	6	13.595	-281	98,0	MBL
Smaalenenes Avis	Askim	6	12.894	-336	97,5	MBL
Sogn Avis	Leikanger	5	10.053	-108	98,9	MBL
Sunnhordland	Leirvik	5	7.137	-361	95,2	MBL+LLA
Sunnmørsposten	Ålesund	6	30.730	-1.195	96,3	MBL
Sør-Trøndelag	Orkanger	5	7.120	-148	98,0	MBL
Telen	Notodden	6	4.928	-48	99,0	MBL
Tidens Krav	Kristiansund	6	14.605	-295	98,0	MBL
Troms Folkeblad	Finnsnes	6	7.394	-151	98,0	MBL
Trønder-Avisa	Steinkjer	6	22.416	-439	98,1	MBL
Tønsbergs Blad	Tønsberg	6	27.929	-878	97,0	MBL
Valdres	Fagernes	4	8.609	-206	97,7	MBL+LLA
Varden	Skien	6	24.730	-744	97,1	MBL
Østlandets Blad	Ski	6	14.337	-457	96,9	MBL
Østlands-Posten	Larvik	6	13.446	-284	97,9	MBL
Østlendingen	Elverum	6	17.607	-574	96,8	MBL
<i>56 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>			<i>815.102</i>		
<i>Lokale nr. 2-aviser</i>						
iTromsø	Tromsø	6	9.085	-344	96,4	MBL
Telemarksavisa	Skien	6	21.348	-643	97,1	MBL
<i>2 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>30.433</i>			

Tabell 10, forts.

Avis	Utg.sted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009	Forening
<i>Lokale 2-3 dagersaviser</i>						
Agder	Flekkefjord	3	8.156	-182	97,8	MBL
Akers Avis Groruddalen	Oslo	2	13.537	-313	97,7	LLA
Andøyposten	Andenes	3	1.898	45	102,4	MBL+LLA
Arbeidets Rett	Røros	3	8.148	-155	98,1	MBL
Arendals Tidende	Arendal	2	2.010	-371	84,4	LLA
Askøyværingen	Kleppestø	2	5.208	-86	98,4	MBL
Aust-Agder Blad	Risør	3	3.680	-94	97,5	MBL
Bygdanytt	Ytre Arna	2	4.585	-40	99,1	MBL
Bygdebladet	Sjøholt	2	2.801	-69	97,6	LLA
Bygdeposten	Vikersund	3	6.573	-117	98,3	MBL
Bømlo-Nytt	Bømlo	3	3.301	-36	98,9	MBL
Dalane Tidende	Egersund	3	8.223	-17	99,8	MBL
Demokraten	Fredrikstad	3	7.187	-1.058	87,2	MBL
Driva	Sunndalsøra	3	3.976	-93	97,7	MBL+LLA
Eiker Bladet	Nedre Eiker	2	2.789	73	102,7	MBL+LLA
Fanaposten	Bergen	2	4.664	-142	97,0	MBL+LLA
Firda Tidend	Sandane	3	3.046	-18	99,4	MBL
Firdaposten	Florø	3	5.327	-130	97,6	MBL
Fjordabladet	Nordfjordeid	3	2.796	-1	100,0	MBL+LLA
Fjordenes Tidende	Måløy	3	5.308	-126	97,7	MBL
Fjordingen	Stryn	3	4.269	-30	99,3	MBL+LLA
Fosna-Folket	Brekstad	3	7.126	-188	97,4	MBL
Framtid i Nord	Olderdalen	3	4.922	-211	95,9	MBL+LLA
Gjesdalbuen	Ålgård	2	3.239	-67	98,0	MBL+LLA
Grannar	Etne	2	3.816	-36	99,1	LLA
Grenda	Kvinnherad	3	2.376	-39	98,4	LLA
Grimstad Adresstidende	Grimstad	3	6.393	-29	99,5	MBL
Hallingdølen	Ål	3	9.620	-176	98,2	MBL+LLA
Haramsnytt	Brattvåg	2	2.707	-96	96,6	MBL+LLA
Hardanger Folkeblad	Odda	3	5.326	-74	98,6	MBL+LLA
Helgelands Blad	Sandnessjøen	3	5.206	-273	95,0	MBL
Hitra-Frøya	Sandstad	2	4.860	-140	97,2	MBL
Hordaland	Voss	3	9.386	-103	98,9	MBL+LLA
Hordaland Folkeblad	Norheimsund	2	5.680	-82	98,6	MBL
Indre Akershus Blad	Bjørkelangen	3	7.841	24	100,3	MBL
Innh. Folkeblad og Verdalingen	Verdal	3	4.755	-104	97,9	MBL
Jarlsberg	Holmestrand	3	3.916	41	101,1	MBL+LLA
Jærbladet	Bryne	3	13.305	39	100,3	MBL
Kragerø Blad Vestmar	Kragerø	3	4.488	-68	98,5	MBL
Kvinnheringen	Kvinnherad	3	4.458	-44	99,0	MBL+LLA
Levanger-Avisa	Levanger	3	4.088	-80	98,1	MBL
Lillesandsposten	Lillesand	2	3.759	2	100,1	MBL
Lofot-Tidende	Leknes	2	4.457	-192	95,9	MBL+LLA
Lokalavisa Sør-Østerdal	Elverum	3	3.142	339	112,1	MBL
Malvik-Bladet	Hommelvik	2	3.166	3	100,1	MBL
MeløyAvisa	Meløy	2	2.171	-362	85,7	LLA

Tabell 10, forts.

Avis	Utg.sted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009	Forening
Møre	Volda	3	3.690	-32	99,1	LLA
Møre-Nytt	Ørsta	3	5.705	-78	98,7	MBL
Nordhordland	Knarvik	2	5.994	-309	95,1	MBL
Nye Troms	Moen i Målselv	3	4.821	-100	98,0	MBL+LLA
Opdalingen	Oppdal	3	2.404	-118	95,3	MBL
Os og Fusaposten	Os	2	5.495	-70	98,7	LLA
Rakkestad Avis	Rakkestad	3	2.676	14	100,5	MBL
Raumnes	Årnes	3	5.568	8	100,1	MBL+LLA
Ringsaker Blad	Moelv	3	6.955	-54	99,2	MBL
Ryfylke	Sauda	2	2.700	35	101,3	LLA
Røyken og Hurums Avis	Slemmestad	2	3.711	170	104,8	MBL+LLA
Saltenposten	Fauske	3	4.999	12	100,2	MBL+LLA
Sandnesposten	Sandnes	2	4.192	33	100,8	MBL
Setesdølen	Bygland	2	4.676	-148	96,9	MBL
Sola Bladet	Sola	2	3.972	42	101,1	MBL+LLA
Stjørdalens Blad	Stjørdal	3	7.558	-64	99,2	MBL
Strandbuen	Jørpeland	2	5.248	838	119,0	MBL+LLA
Strilen	Knarvik	3	5.316	-55	99,0	MBL
Suldalsposten	Sand	2	2.375	-48	98,0	LLA
Sunnmøringen	Stranda	2	1.974	-18	99,1	LLA
Sykkylvsbladet	Sykkylven	2	3.026	9	100,3	LLA
Sør-Varanger Avis	Kirkenes	3	3.898	93	102,4	MBL
Trønderbladet	Melhus	3	5.444	-147	97,4	MBL
Tvedestrandsposten	Tvedestrand	3	3.544	1	100,0	MBL
Varingen	Nittedal	2	5.966	-48	99,2	MBL+LLA
Vennesla Tidende	Vennesla	2	2.988	-45	98,5	MBL+LLA
Vest-Telemark Blad	Kviteseid	3	5.675	15	100,3	MBL+LLA
Vesteraalens Avis	Stokmarknes	3	2.359	30	101,3	MBL
Vestlandsnytt	Fosnavåg	2	5.228	-92	98,3	MBL+LLA
VestNytt	Straume	3	6.069	-93	98,5	MBL
Vikebladet Vestposten	Ulsteinvik	3	4.421	-23	99,5	MBL
Ytre Sogn	Høyanger	2	1.647	51	103,2	MBL
Ytringen Avis	Kolvereid	2	3.478	-88	97,5	MBL
Åndalsnes Avis	Åndalsnes	3	3.891	-144	96,4	MBL
Åsane Tidende	Bergen	2	2.327	-64	97,3	MBL
<i>81 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>387.675</i>			
<i>Lokale ukeaviser</i>						
Birkenes-Avisa	Birkeland	1	1.445	-50	96,7	LLA
Bremanger Budstikke	Bremanger	1	1.285	-	NY	LLA
Bygdebl. Randaberg Rennesøy	Randaberg	1	3.483	86	102,5	MBL+LLA
Bø Blad	Bø	1	2.325	-30	98,7	LLA
Drangedalsposten	Drangedal	1	1.905	-49	97,5	LLA
Dølen	Vinstra	1	4.292	53	101,3	LLA
Enebakk Avis	Enebakk	1	2.939	4	100,1	LLA
Finnmarksposten	Honningsvåg	1	1.146	-20	98,3	MBL+LLA
Fjell-Ljom	Røros	1	2.282	-44	98,1	LLA

Tabell 10, forts.

Avis	Utg.sted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009	Forening
Fjuken	Bismo	1	3.927	-74	98,2	LLA
Framtia	Meløy	1	1.276	42	103,4	LLA
Frolendingen	Froland	1	1.609	8	100,5	LLA
Frostingen	Frosta	1	1.516	4	100,3	LLA
Gaula	Melhus	1	1.585	36	102,3	LLA
Gauldalsposten	Støren	1	1.558	24	101,6	LLA
Høvågavisa	Høvåg	1	1.051	-	-	LLA
iBalsfjord	Balsfjord	1	1.174	-	NY	LLA
Inderøyningen	Sakshaug	1	1.992	-4	99,8	LLA
Kanalen	Ulefoss	1	1.800	-109	94,3	LLA
Klæbuposten	Klæbu	1	1.138	94	109,0	LLA
Lierposten	Tranby	1	3.405	65	101,9	MBL+LLA
Lokalavisa NordSalten	Hamarøy	1	2.655	-68	97,5	LLA
Lokalavisa Verran Namdalseid	Malm	1	2.086	654	145,7	LLA
Marsteinen	Storebø	1	2.365	21	100,9	LLA
Meråker-Posten	Meråker	1	1.238	-41	96,8	LLA
Norrdalen	Otta	1	3.252	186	106,1	MBL
Nordstrands Blad	Oslo	1	5.440	-198	96,5	MBL
NordVestnytt	Nordsmøla	1	1.576	-131	92,3	LLA
OPP	Oppdal	1	2.336	9	100,4	LLA
Samningen	Årland	1	1.393	18	101,3	LLA
Sande Avis	Sande	1	2.246	24	101,1	MBL+LLA
Selbyggen	Selbu	1	3.262	35	101,1	LLA
Snåsningen	Snåsa	1	1.575	-35	97,8	LLA
SolungAvisa	Flisa	1	1.895	271	116,7	LLA
Sortlandsavisa	Sortland	1	1.598	29	101,8	LLA
Stangeavisa	Stange	1	2.820	32	101,1	LLA
Steinkjer-Avisa	Steinkjer	1	4.455	173	104,0	LLA
Storfjordnytt	Norrdal	1	1.439	-13	99,1	LLA
Sulaposten	Langevåg	1	2.453	-23	99,1	LLA
Svalbardposten	Longyearbyen	1	2.841	-148	95,0	LLA
Svelviksposten	Svelvik	1	2.515	-10	99,6	MBL+LLA
Sydvesten	Bergen	1	1.752	-95	94,9	LLA
Synste Møre	Vanylven	1	2.382	11	100,5	LLA
Søgne og Songdalen Budstikke	Søgne	1	3.021	131	104,5	MBL+LLA
Søvesten	Kyrksæterøra	1	1.502	12	100,8	LLA
Tysnes	Uggedalseid	1	2.456	10	100,4	LLA
Tysvær Bygdeblad	Grindafjord	1	2.012	48	102,4	LLA
VaksdalPosten	Dale	1	2.306	-20	99,1	LLA
Varangeren	Vadsø	1	1.219	-17	98,6	LLA
Vestavind	Buavåg	1	1.664	92	105,9	LLA
Vestby Avis	Vestby	1	1.607	105	107,0	LLA
Vestnesavisa	Vestnes	1	1.934	-22	98,9	LLA
Vigga	Dombås	1	2.421	128	105,6	MBL+LLA
Våganavisa	Svolvær	1	2.295	255	112,5	LLA
Øksnesavisa	Øksnes	1	1.695	38	102,3	LLA
Østerdølen	Koppang	1	1.006	-4	99,6	LLA
Østhavet	Vardø	1	1.664	97	106,2	LLA

Tabell 10, forts.

Avis	Utg.sted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009	Forening
Øy-blikk	Valderøy	1	1.838	-1	99,9	LLA
Øyene	Nøtterøy	1	4.311	-15	99,7	MBL+LLA
Øyposten	Finnøy	1	1.458	68	104,9	LLA
ÅmliAvisa	Åmli	1	1.517	-4	99,7	LLA
Ås Avis	Ås	1	1.653	158	110,6	LLA
<i>62 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>134.286</i>			
<i>Nasjonale fådagersaviser</i>						
Dag og Tid	Oslo	1	8.338	807	110,7	MBL+LLA
Fiskeribladet Fiskaren	Bergen	3	9.149	-1.227	88,2	MBL
Klar Tale	Oslo	1	12.823	351	102,8	LLA
Morgenbladet	Oslo	1	23.637	829	103,6	MBL
Norge IDAG	Bergen	1	10.691	198	101,9	MBL
Ny Tid	Oslo	1	3.552	-1.222	74,4	MBL
Ukeavisen Ledelse	Oslo	1	9.130	-2.160	80,9	MBL
<i>7 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>77.320</i>			
Aften	Oslo	3	105.012	-6.554	94,1	MBL
<i>226 aviser i alt</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>2.571.829</i>			

Tabell 11. Aviser 2010 etter fylke, utgivelsesfrekvens og opplag

Avis	Utgiversted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009
<i>Østfold</i>					
Demokraten	Fredrikstad	3	7.187	-1.058	87,2
Fredriksstad Blad	Fredrikstad	6	21.587	-358	98,4
Halden Arbeiderblad	Halden	6	8.154	-226	97,3
Moss Avis	Moss	6	14.869	1	100,0
Rakkestad Avis	Rakkestad	3	2.676	14	100,5
Sarpsborg Arbeiderblad	Sarpsborg	6	13.595	-281	98,0
Smaalenenes Avis	Askim	6	12.894	-336	97,5
<i>7 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>80.962</i>		
<i>Akershus</i>					
Akershus Amtstidende	Drøbak	5	8.267	-177	97,9
Budstikka	Sandvika	6	26.230	-944	96,5
Eidsvold Ullensaker Blad	Eidsvoll	5	7.865	-68	99,1
Enebakk Avis	Enebakk	1	2.939	4	100,1
Indre Akershus Blad	Bjørkelangen	3	7.841	24	100,3
Raumnes	Årnes	3	5.568	8	100,1
Romerikes Blad	Lillestrøm	6	33.364	-2.497	93,0
Varingen	Nittedal	2	5.966	-48	99,2
Vestby Avis	Vestby	1	1.607	105	107,0
Østlandets Blad	Ski	6	14.337	-457	96,9
Ås Avis	Ås	1	1.653	158	110,6
<i>11 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>115.637</i>		
<i>Oslo</i>					
Aften	Oslo	3	105.012	-6.554	94,1
Aftenposten	Oslo	7	239.831	-3.357	98,6
Akers Avis Groruddalen	Oslo	2	13.537	-313	97,7
Dag og Tid	Oslo	1	8.338	807	110,7
Dagbladet	Oslo	7	98.130	-7.125	93,2
Dagens Næringsliv	Oslo	6	80.559	931	101,2
Dagsavisen	Oslo	6	26.019	-2.318	91,8
Finansavisen	Oslo	6	25.556	-264	99,0
Klar Tale	Oslo	1	12.823	351	102,8
Klassekampen	Oslo	6	14.390	1.125	108,5
Morgenbladet	Oslo	1	23.637	829	103,6
Nationen	Oslo	6	13.642	-872	94,0
Nordstrands Blad	Oslo	1	5.440	-198	96,5
Ny Tid	Oslo	1	3.552	-1.222	74,4
Ukeavisen Ledelse	Oslo	1	9.130	-2.160	80,9
VG - Verdens Gang	Oslo	7	233.295	-29.079	88,9
Vårt Land	Oslo	6	24.781	-776	97,0
<i>17 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>937.672</i>		

Tabell 11, forts.

Avis	Utgiversted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009
<i>Hedmark</i>					
Glåmdalen	Kongsvinger	6	18.531	-539	97,2
Hamar Arbeiderblad	Hamar	6	25.275	-568	97,8
Lokalavisa Sør-Østerdal	Elverum	3	3.142	339	112,1
Ringsaker Blad	Moelv	3	6.955	-54	99,2
SolungAvisa	Flisa	1	1.895	271	116,7
Stangeavisa	Stange	1	2.820	32	101,1
Østerdølen	Koppang	1	1.006	-4	99,6
Østlendingen	Elverum	6	17.607	-574	96,8
8 aviser	<i>Samlet opplag</i>		77.231		
<i>Oppland</i>					
Dølen	Vinstra	1	4.292	53	101,3
Fjuken	Bismo	1	3.927	-74	98,2
Gudbrandsdølen Dagingen	Lillehammer	6	24.842	-839	96,7
Hadeland	Brandbu	5	7.364	-56	99,2
Norrdalen	Otta	1	3.252	186	106,1
Oppland Arbeiderblad	Gjøvik	6	25.040	-454	98,2
Valdres	Fagernes	4	8.609	-206	97,7
Vigga	Dombås	1	2.421	128	105,6
8 aviser	<i>Samlet opplag</i>		79.747		
<i>Buskerud</i>					
Bygdeposten	Vikersund	3	6.573	-117	98,3
Drammens Tidende	Drammen	6	36.109	-1.569	95,8
Eiker Bladet	Nedre Eiker	2	2.789	73	102,7
Hallingdølen	Ål	3	9.620	-176	98,2
Laagendalsposten	Kongsberg	6	9.511	-374	96,2
Lierposten	Tranby	1	3.405	65	101,9
Ringerikes Blad	Hønefoss	6	12.353	-256	98,0
Røyken og Hurums Avis	Slemmestad	2	3.711	170	104,8
8 aviser	<i>Samlet opplag</i>		84.071		
<i>Vestfold</i>					
Gjengangeren	Horten	6	6.489	204	103,2
Jarlsberg	Holmestrand	3	3.916	41	101,1
Sande Avis	Sande	1	2.246	24	101,1
Sandefjords Blad	Sandefjord	6	13.685	-192	98,6
Svelviksposten	Svelvik	1	2.515	-10	99,6
Tønsbergs Blad	Tønsberg	6	27.929	-878	97,0
Østlands-Posten	Larvik	6	13.446	-284	97,9
Øyene	Nøtterøy	1	4.311	-15	99,7
8 aviser	<i>Samlet opplag</i>		74.537		

Tabell 11, forts.

Avis	Utgiversted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009
<i>Telemark</i>					
Bø Blad	Bø	1	2.325	-30	98,7
Drangedalsposten	Drangedal	1	1.905	-49	97,5
Kanalen	Ulefoss	1	1.800	-109	94,3
Kragerø Blad Vestmar	Kragerø	3	4.488	-68	98,5
Porsgrunns Dagblad	Porsgrunn	5	4.614	-152	96,8
Rjukan Arbeiderblad	Rjukan	5	2.255	-45	98,0
Telemarksavisa	Skien	6	21.348	-643	97,1
Telen	Notodden	6	4.928	-48	99,0
Varden	Skien	6	24.730	-744	97,1
Vest-Telemark Blad	Kviteseid	3	5.675	15	100,3
<i>10 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>74.068</i>		
<i>Aust-Agder</i>					
Agderposten	Arendal	6	21.877	-619	97,2
Arendals Tidende	Arendal	2	2.010	-371	84,4
Aust-Agder Blad	Risør	3	3.680	-94	97,5
Birkenes-Avisa	Birkeland	1	1.445	-50	96,7
Frolendingen	Froland	1	1.609	8	100,5
Grimstad Adressetidende	Grimstad	3	6.393	-29	99,5
Høvågavisa	Høvåg	1	1.051	-	-
Lillesandsposten	Lillesand	2	3.759	2	100,1
Setesdølen	Bygland	2	4.676	-148	96,9
Tvedestrandsposten	Tvedestrand	3	3.544	1	100,0
ÅmliAvisa	Åmli	1	1.517	-4	99,7
<i>11 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>51.561</i>		
<i>Vest-Agder</i>					
Agder	Flekkefjord	3	8.156	-182	97,8
Farsunds Avis	Farsund	6	5.994	-100	98,4
Fædrelandsvennen	Kristiansand	6	37.934	-1.520	96,1
Lindesnes	Mandal	6	6.267	-119	98,1
Søgne og Songdalen Budstikke	Søgne	1	3.021	131	104,5
Vennesla Tidende	Vennesla	2	2.988	-45	98,5
<i>6 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>64.360</i>		
<i>Rogaland</i>					
Bygdebl. Randaberg Rennesøy	Randaberg	1	3.483	86	102,5
Dalane Tidende	Egersund	3	8.223	-17	99,8
Gjesdalbuen	Ålgård	2	3.239	-67	98,0
Haugesunds Avis	Haugesund	6	29.254	-653	97,8
Jærbladet	Bryne	3	13.305	39	100,3
Rogalands Avis	Stavanger	6	9.543	-767	92,6
Ryfylke	Sauda	2	2.700	35	101,3
Sandnesposten	Sandnes	2	4.192	33	100,8

Tabell 11, forts.

Avis	Utgiversted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009
<i>Rogaland, forts.</i>					
Sola Bladet	Sola	2	3.972	42	101,1
Stavanger Aftenblad	Stavanger	6	63.988	-1.310	98,0
Strandbuen	Jørpeland	2	5.248	838	119,0
Suldalsposten	Sand	2	2.375	-48	98,0
Tysvær Bygdeblad	Grindafjord	1	2.012	48	102,4
Øyposten	Finnøy	1	1.458	68	104,9
<i>14 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>152.992</i>		
<i>Hordaland</i>					
Askøyværingen	Kleppestø	2	5.208	-86	98,4
Bergens Tidende	Bergen	7	82.432	-654	99,2
Bergensavisen	Bergen	7	22.452	-2.726	89,2
Bygdanytt	Ytre Arna	2	4.585	-40	99,1
Bømlo-Nytt	Bømlo	3	3.301	-36	98,9
Dagen Magazinet	Bergen	6	9.946	-300	97,1
Fanaposten	Bergen	2	4.664	-142	97,0
Fiskeribladet Fiskaren	Bergen	3	9.149	-1.227	88,2
Grannar	Etne	2	3.816	-36	99,1
Grenda	Kvinnherad	3	2.376	-39	98,4
Hardanger Folkeblad	Odda	3	5.326	-74	98,6
Hordaland	Voss	3	9.386	-103	98,9
Hordaland Folkeblad	Norheimsund	2	5.680	-82	98,6
Kvinnheringen	Kvinnherad	3	4.458	-44	99,0
Marsteinen	Storebø	1	2.365	21	100,9
Nordhordland	Knarvik	2	5.994	-309	95,1
Norge IDAG	Bergen	1	10.691	198	101,9
Os og Fusaposten	Os	2	5.495	-70	98,7
Samningen	Årland	1	1.393	18	101,3
Strilen	Knarvik	3	5.316	-55	99,0
Sunnhordland	Leirvik	5	7.137	-361	95,2
Sydvesten	Bergen	1	1.752	-95	94,9
Tysnes	Uggedalseid	1	2.456	10	100,4
VaksdalPosten	Dale	1	2.306	-20	99,1
Vestavind	Buavåg	1	1.664	92	105,9
VestNytt	Straume	3	6.069	-93	98,5
Åsane Tidende	Bergen	2	2.327	-64	97,3
<i>27 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>227.744</i>		
<i>Sogn og Fjordane</i>					
Bremanger Budstikke	Bremanger	1	1.285	-	NY
Firda	Førde	6	13.330	-255	98,1
Firda Tidend	Sandane	3	3.046	-18	99,4
Firdaposten	Florø	3	5.327	-130	97,6
Fjordabladet	Nordfjordeid	3	2.796	-1	100,0
Fjordenes Tidende	Måløy	3	5.308	-126	97,7

Tabell 11, forts.

Avis	Utgiversted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009
<i>Sogn og Fjordane, forts.</i>					
Fjordingen	Stryn	3	4.269	-30	99,3
Sogn Avis	Leikanger	5	10.053	-108	98,9
Ytre Sogn	Høyanger	2	1.647	51	103,2
<i>9 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>47.061</i>		
<i>Møre og Romsdal</i>					
Aura Avis	Sunnalsøra	4	3.150	-83	97,4
Bygdebladet	Sjøholt	2	2.801	-69	97,6
Driva	Sunnalsøra	3	3.976	-93	97,7
Haramsnytt	Brattvåg	2	2.707	-96	96,6
Møre	Volda	3	3.690	-32	99,1
Møre-Nytt	Ørsta	3	5.705	-78	98,7
NordVestnytt	Nordsmøla	1	1.576	-131	92,3
Romsdals Budstikke	Molde	6	17.494	-243	98,6
Storfjordnytt	Norddal	1	1.439	-13	99,1
Sulaposten	Langevåg	1	2.453	-23	99,1
Sunnmøringen	Stranda	2	1.974	-18	99,1
Sunnmørsposten	Ålesund	6	30.730	-1.195	96,3
Sykkylvsbladet	Sykkylven	2	3.026	9	100,3
Synste Møre	Vanylven	1	2.382	11	100,5
Tidens Krav	Kristiansund	6	14.605	-295	98,0
Vestlandsnytt	Fosnavåg	2	5.228	-92	98,3
Vestnesavisa	Vestnes	1	1.934	-22	98,9
Vikebladet Vestposten	Ulsteinvik	3	4.421	-23	99,5
Øy-blikk	Valderøy	1	1.838	-1	99,9
Åndalsnes Avis	Åndalsnes	3	3.891	-144	96,4
<i>20 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>115.020</i>		
<i>Sør-Trøndelag</i>					
Adresseavisen	Trondheim	6	73.434	-2.401	96,8
Arbeidets Rett	Røros	3	8.148	-155	98,1
Fjell-Ljom	Røros	1	2.282	-44	98,1
Fosna-Folket	Brekstad	3	7.126	-188	97,4
Gaula	Melhus	1	1.585	36	102,3
Gauldalsposten	Støren	1	1.558	24	101,6
Hitra-Frøya	Sandstad	2	4.860	-140	97,2
Klæbuposten	Klæbu	1	1.138	94	109,0
Malvik-Bladet	Hommelvik	2	3.166	3	100,1
Opdalingen	Oppdal	3	2.404	-118	95,3
OPP	Oppdal	1	2.336	9	100,4
Selbyggen	Selbu	1	3.262	35	101,1
Sør-Trøndelag	Orkanger	5	7.120	-148	98,0
Søvesten	Kyrksæterøra	1	1.502	12	100,8
Trønderbladet	Melhus	3	5.444	-147	97,4
<i>15 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>125.365</i>		

Tabell 11, forts.

Avis	Utgiversted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009
<i>Nord-Trøndelag</i>					
Frostingen	Frosta	1	1.516	4	100,3
Inderøyningen	Sakshaug	1	1.992	-4	99,8
Innh. Folkeblad og Verdalingen	Verdal	3	4.755	-104	97,9
Levanger-Avisa	Levanger	3	4.088	-80	98,1
Lokalavisa Verran Namdalseid	Malm	1	2.086	654	145,7
Meråker-Posten	Meråker	1	1.238	-41	96,8
Namdals-Avisa	Namsos	6	12.159	-353	97,2
Snåsningen	Snåsa	1	1.575	-35	97,8
Steinkjer-Avisa	Steinkjer	1	4.455	173	104,0
Stjørdalens Blad	Stjørdal	3	7.558	-64	99,2
Trønder-Avisa	Steinkjer	6	22.416	-439	98,1
Ytringen Avis	Kolvereid	2	3.478	-88	97,5
<i>12 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>67.316</i>		
<i>Nordland</i>					
Andøyposten	Andenes	3	1.898	45	102,4
Avisa Nordland	Bodø	6	22.014	-648	97,1
Bladet Vesterålen	Sortland	5	8.478	-420	95,3
Brønnøysunds Avis	Brønnøysund	5	4.035	-271	93,7
Framtia	Meløy	1	1.276	42	103,4
Fremover	Narvik	6	7.980	-240	97,1
Helgeland Arbeiderblad	Mosjøen	6	8.573	-170	98,1
Helgelands Blad	Sandnessjøen	3	5.206	-273	95,0
Lofot-Tidende	Leknes	2	4.457	-192	95,9
Lofotposten	Svolvær	6	6.512	-360	94,8
Lokalavisa NordSalten	Hamarøy	1	2.655	-68	97,5
MeløyAvisa	Meløy	2	2.171	-362	85,7
Rana Blad	Mo i Rana	6	10.398	-137	98,7
Saltenposten	Fauske	3	4.999	12	100,2
Sortlandsavisa	Sortland	1	1.598	29	101,8
Vesteraalens Avis	Stokmarknes	3	2.359	30	101,3
Våganavisa	Svolvær	1	2.295	255	112,5
Øksnesavisa	Øksnes	1	1.695	38	102,3
<i>18 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>98.599</i>		
<i>Troms</i>					
Framtid i Nord	Olderdalen	3	4.922	-211	95,9
Harstad Tidende	Harstad	6	12.072	-436	96,5
iBalsfjord	Balsfjord	1	1.174	1.174	0,0
iTromsø	Tromsø	6	9.085	-344	96,4
Nordlys	Tromsø	6	24.458	-1.469	94,3
Nye Troms	Moen i Målselv	3	4.821	-100	98,0
Troms Folkeblad	Finnsnes	6	7.394	-151	98,0
<i>7 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>63.926</i>		

Tabell 11, forts.

Avis	Utgiversted	Utg. per uke	Opplag 2010	Endring fra 2009	Pst. av 2009
<i>Finnmark</i>					
Altaposten	Alta	6	5.117	-398	92,8
Ávvir	Kautok/Karasjok	5	1.271	67	105,6
Finnmark Dagblad	Hammerfest	6	7.713	-357	95,6
Finnmarken	Vadsø	6	6.359	-491	92,8
Finnmarksposten	Honningsvåg	1	1.146	-20	98,3
Ságat	Lakselv	5	2.732	4	100,1
Sør-Varanger Avis	Kirkenes	3	3.898	93	102,4
Varangeren	Vadsø	1	1.219	-17	98,6
Østhavet	Vardø	1	1.664	97	106,2
<i>9 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>31.119</i>		
<i>Svalbard</i>					
Svalbardposten	Longyearbyen	1	2.841	-148	95,0
<i>Hele landet</i>					
<i>226 aviser</i>	<i>Samlet opplag</i>		<i>2.571.829</i>		